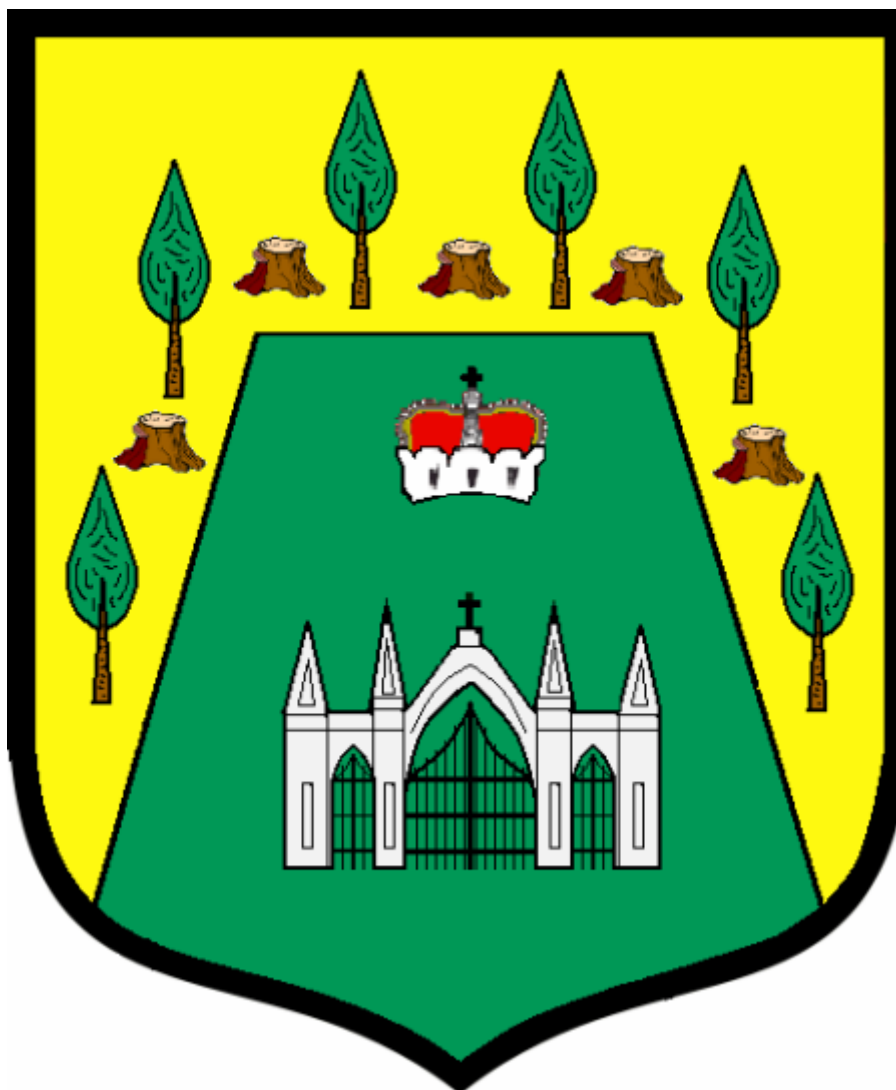

**DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ,
GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ
GMINY STAROŻREBY**

STAROŻREBY 2021

Opracowane przez
www.CentrumFunduszyUE.pl

Spis treści

1. Cel diagnozy i metody badań	4
2. Sfera społeczna.....	5
2.1. Demografia	5
2.2. Edukacja.....	14
2.3. Kultura, sport i rekreacja	20
2.4. Pomoc społeczna	25
2.5. Opieka zdrowotna	28
2.6. Aktywność społeczna	33
2.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	36
3. Sfera gospodarcza	41
3.1. Podmioty gospodarcze i lokalny rynek.....	41
3.2. Rynek pracy	45
4. Sfera przestrzenna.....	51
4.1. Przestrzeń i środowisko.....	51
4.2. Infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna.....	61
4.3. Mieszkalnictwo	64
4.4. Zaopatrzenie w infrastrukturę techniczną	68
5. Analiza zdolności inwestycyjnej	78
6. Analiza potencjału jakości życia i wyniki badania ankietowego.....	81
7. Analiza SWOT	83
Spis map	88
Spis rysunków.....	88
Spis tabel	88
Spis wykresów	89
Spis schematów	89
Spis zdjęć	89

1. Cel diagnozy i metody badań

Zadaniem diagnozy jest przeanalizowanie sytuacji Gminy Staroźreby (dalej: Gmina) oraz zidentyfikowanie problemów i potrzeb jej mieszkańców. Analiza diagnostyczna obejmuje trzy sfery funkcjonowania Gminy Staroźreby: społeczną, gospodarczą oraz przestrzenną. Pozwoli to na sformułowanie wniosków, które posłużą następnie jako podstawa do opracowania strategii rozwoju Gminy na najbliższe lata.

Do przygotowania diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Staroźreby wykorzystano analizę danych zastanych. Polega ona na przetwarzaniu danych ze źródeł wtórnych zebranych z biuletynów Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Banku Danych Lokalnych (BDL), dostępnych publikacji, katalogów, itp. Badaniem diagnostycznym objęto lata 2014-2020, wzorując się na dotychczas obowiązującym dokumencie strategicznym dla Gminy. Dane te publikowane są systematycznie na stronie BDL. Ponadto skorzystano z raportów i innych analiz statystycznych zamieszczanych na stronie GUS, a zwłaszcza jego warszawskiego oddziału. Powoływano się także na dane zamieszczone na portalu Systemu Analiz Samorządowych (SAS). Baza ta opiera się bowiem na danych GUS, co więcej – jest uzupełniana na bieżąco przez urzędników różnych jednostek samorządu terytorialnego (JST). W związku z tym dane te mogą się nieznacznie różnić. Niekiedy powoływano się na dane zamieszczane na stronie „Polska w liczbach”, która jako źródło danych podaje również GUS, ale nie pozwala na zastosowanie metody benchmarkingowej (porównawczej). Dlatego też dane ze strony GUS zostały przyjęte jako te najbardziej spójne i wiarygodne.

Prezentując dane podawano nie tylko wartości bezwzględne, ale również te względne, co dało możliwość porównawczą, zgodnie z metodą benchmarkingową. Zapewniło to lepszy obraz analizowanych zjawisk. Tym samym uzyskano więcej informacji na temat Gminy, które później zestawiono z danymi z powiatu płockiego, województwa mazowieckiego oraz całej Polski.

2. Sfera społeczna

2.1. Demografia

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez GUS BDL Gmina Staroźreby liczyła w 2020 r. 7 154 mieszkańców, co stanowiło 6,46% ogółu ludności powiatu płockiego oraz 0,23% województwa mazowieckiego.

Jak wynika z poniższej tabeli, w latach 2014-2020 w Gminie Staroźreby odnotowano spadek liczby ludności, który wynosił -4,61%. W ujęciu procentowym spadek liczebności populacji w Gminie Staroźreby we wskazanych latach (- 4,61%) przekracza znacznie wartości krajowe (-0,56%) i dla powiatu płockiego(-0,37%). Z kolei w województwie mazowieckim odnotowano wzrost liczby ludności (1,70%). Wpływ na to ma z pewnością położenie i znaczenie województwa, w którym znajduje się stolica kraju. (poniższa tabela).

Tabela 1 Liczba ludności (jednostka: osoba)

Jednostka		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Starożreby		7 500	7 432	7 417	7 370	7 306	7 216	7 154
pow. płocki	wieś	101 298	101 250	101 416	101 540	101 467	101 369	101 270
	miasto	9 851	9 788	9 754	9 686	9 621	9 583	9 472
	razem	111 149	111 038	111 170	111 226	111 088	110 952	110 742
woj. mazowieckie	wieś	1 907 030	1 910 889	1 916 385	1 921 103	1 923 484	1 927 446	1 929 820
	miasto	3 427 481	3 438 225	3 449 513	3 463 514	3 479 928	3 495 722	3 495 208
	razem	5 334 511	5 349 114	5 365 898	5 384 617	5 403 412	5 423 168	5 425 028
Polska	wieś	15 262 250	15 270 810	15 303 500	15 324 305	15 343 904	15 349 510	15 359 918
	miasto	23 216 352	23 166 429	23 129 492	23 109 253	23 067 244	23 033 066	22 905 095
	razem	38 478 602	38 437 239	38 432 992	38 433 558	38 411 148	38 382 576	38 265 013

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp:23.09.2021).

Gęstość zaludnienia w 2020 r. w Gminie Staroźreby wynosiła 52 osoby/km². W porównaniu do poprzednich lat widać nieznaczny spadek wynoszący -3,70%. Wpływ na tą sytuację ma spadek liczby mieszkańców w gminie. Jeśli chodzi o Polskę i powiat płocki, obserwuje się stabilny od lat wskaźnik gęstości. Z kolei w województwie mazowieckim zaobserwować można było wzrost gęstości zaludnienia na poziomie 2,00% (zob. poniższa tabela).

Tabela 2 Gęstość zaludnienia (jednostka: osoba/km²)

Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Staroźreby	54	54	54	54	53	52	52
pow. płocki	62	62	62	62	62	62	62
woj. mazowieckie	150	150	151	151	152	153	153
Polska	123	123	123	123	123	123	123

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp:23.09.2021).

Poniższa tabela wskazuje dane bezwzględne i względne odnoszące się do skali migracji wewnętrznych i zewnętrznych (zagranicznych) w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020. Dane wskazują na ujemne saldo migracji, co świadczy o tym, że więcej osób odpływa niż przybywa do gminy.

Tabela 3 Bezwzględne i względne współczynniki ruchu migracyjnego ludności w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020

Współczynnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
saldo migracji wewnętrznych ogółem	-14	-46	-6	-41	-50	-79	-44
saldo migracji wewnętrznych na 1 000 osób ogółem	-1,9	-6,1	-0,8	-5,5	-6,8	-10,9	-6,1
saldo migracji zagranicznych ogółem	1	0 ^x	0	-1	0	0	0

Współczynnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
saldo migracji zagranicznych na 1 000 osób ogółem	0,13	0,00 ^x	0,00	-0,14	0,00	0,00	0,00
saldo migracji ogółem	-13	0	-6	-42	-50	-79	-44
saldo migracji na 1 000 osób ogółem	-1,7	0,0 ^x	-0,8	-5,7	-6,8	-10,9	-6,1

^x - Wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe (w tym ze względu na wysoki błąd losowy próby w badaniach reprezentacyjnych, np. BAEL); brak informacji wiarygodnych lub porównywalnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 23.09.2021).

Na przestrzeni lat 2014-2020 w Gminie Starożreby zameldowało się mniej osób z miast niż ze wsi. Saldo migracji obrazuje tabela poniżej.

Tabela 4 Migracje na pobyt stały według kierunku (miasto, wieś) w Gminie Starożreby

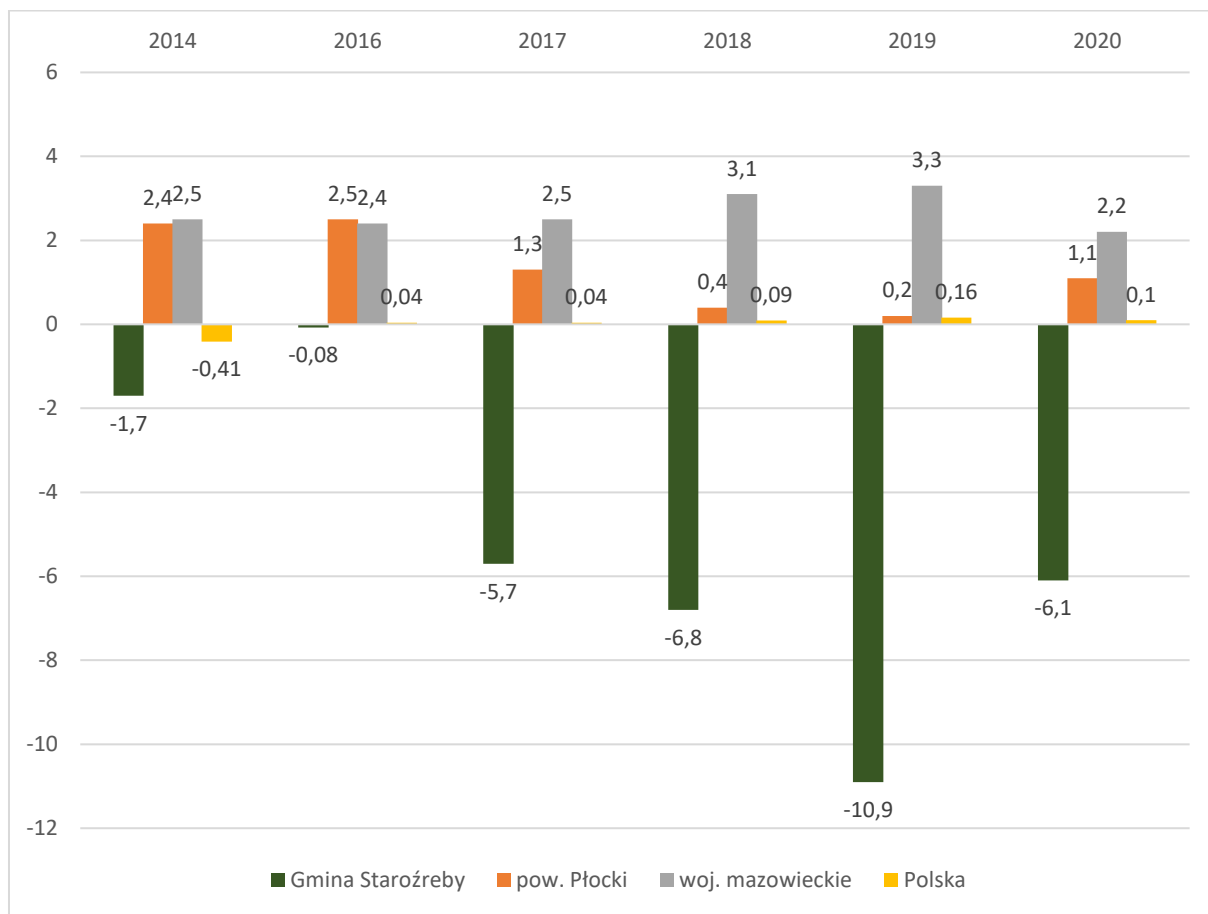
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania	z miast	35	29	38	20	20	19	23
	ze wsi	39	38	32	24	36	21	28
	ogółem	75	0 ^x	70	44	56	40	51
wymeldowania	do miast	54	73	48	61	74	65	52
	na wieś	34	40	28	24	32	54	43
	ogółem	88	0 ^x	76	86	106	119	95

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 23.09.2021).

Na poniższym wykresie można zauważyć spadek wartości salda migracji ogółem na 1 000 mieszkańców dla Gminy Starożreby w 2020 r. (dla 2015 r. nie uzyskano danych). Ujemne saldo było już widoczne od kilku lat, co może świadczyć o tym, że w tym czasie było więcej emigrantów niż imigrantów.

Wykres 1 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców (jednostka miary: osoba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 23.09.2021).

Współczynniki względne, jak i bezwzględne ujęte na poniższej tabeli, świadczą o tym, iż na przestrzeni lat 2014-2020 liczba zgonów mieszkańców Gminy przewyższała liczbę urodzeń. Jest to bardzo negatywna sytuacja (ujemny przyrost naturalny). W przeliczeniu na 1000 osób, w ostatnich kilku latach zgony przewyższały urodzenia żywe. W konsekwencji w następnych latach sytuacja ta może doprowadzić do niżu demograficznego.

Tabela 5 Bezwzględne i względne współczynniki ruchu naturalnego ludności w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020

Współczynnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
urodzenia żywe ogółem	70	79	77	74	65	78	74
zgony ogółem	82	83	72	101	87	80	110

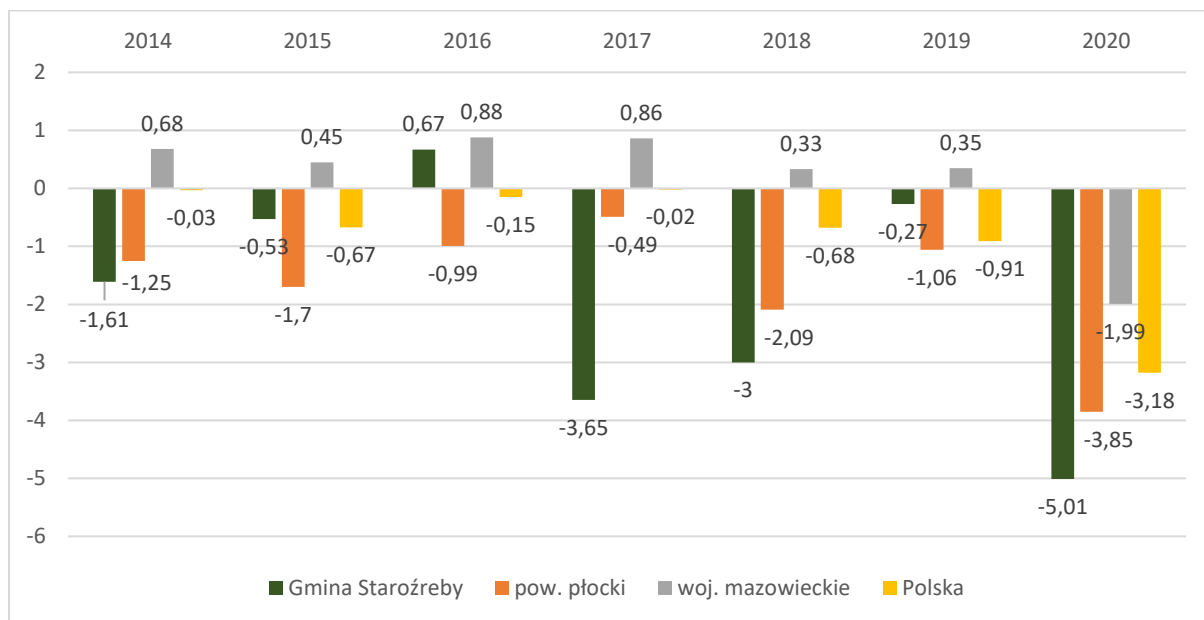

Współczynnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
przyrost naturalny ogółem	-12	-4	5	-27	-22	-2	-36
urodzenia żywe na 1 000 ludności	9,38	10,56	10,36	10,00	8,87	10,72	10,30
zgony na 1 000 ludności	10,99	11,09	9,68	13,65	11,88	10,99	15,32
przyrost naturalny na 1 000 ludności	-1,61	-0,53	0,67	-3,65	-3,00	-0,27	-5,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 23.09.2021).

Na poniższym wykresie w roku 2020 w Gminie Starożreby odnotowano najwyższy ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności w porównaniu do lat poprzednich. Wartość ujemnego przyrostu naturalnego była wyższa niż wartość w powiecie płockim. W porównaniu do województwa mazowieckiego i Polski wskaźnik ten był jeszcze mniej korzystny. Najlepszą sytuację w Gminie Starożreby odnotowano w tym względzie w roku 2016.

Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 24.09.2021).

Tabela 6 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Jednostka	Ekonomiczna grupa wiekowa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Starożreby	przedprodukcyjna	19,9	19,2	18,8	18,6	18,4	18,1	17,9
	produkcyjna	62,3	62,9	62,9	63,0	62,9	62,9	63,1
	poprodukcyjna	17,7	17,9	18,2	18,4	18,7	19,0	19,0
pow. płocki	przedprodukcyjna	19,4	19,0	18,8	18,7	18,6	18,6	18,6
	produkcyjna	63,4	63,4	63,2	62,9	62,5	62,2	62,0
	poprodukcyjna	17,2	17,6	18,0	18,4	18,8	19,3	19,4
woj. mazowieckie	przedprodukcyjna	18,5	18,6	18,7	18,9	19,0	19,2	19,4
	produkcyjna	62,0	61,4	60,7	60,1	59,5	59,0	58,6
	poprodukcyjna	19,5	20,0	20,6	21,0	21,4	21,8	22,1
Polska	przedprodukcyjna	18,0	18,0	17,9	18,0	18,1	18,1	18,2
	produkcyjna	63,0	62,4	61,8	61,2	60,6	60,0	59,5
	poprodukcyjna	19,0	19,6	20,2	20,8	21,4	21,9	22,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 24.09.2021).

Powyższa tabela przedstawia zwiększający się udział osób w wieku produkcyjnym w Gminie Staroźreby na przestrzeni rozpatrywanego przedziału czasowego. Inaczej wyglądała sytuacja w powiecie płońskim, województwie mazowieckim oraz Polsce bowiem w badanych latach odnotowano znaczny spadek udziału tej grupy ekonomicznej. Co więcej, odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Staroźreby był niższy niż w powiecie, województwie i Polsce. Z kolei osób w wieku poprodukcyjnym przybywało z każdym rokiem. Sytuacja ta ma odzwierciedlenie w postępującym procesie starzenia się ludności gminy, który wpisuje się nie tylko w trendy powiatu, województwa, ale również ogólnopolskie i światowe.

Tabela 7 Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020

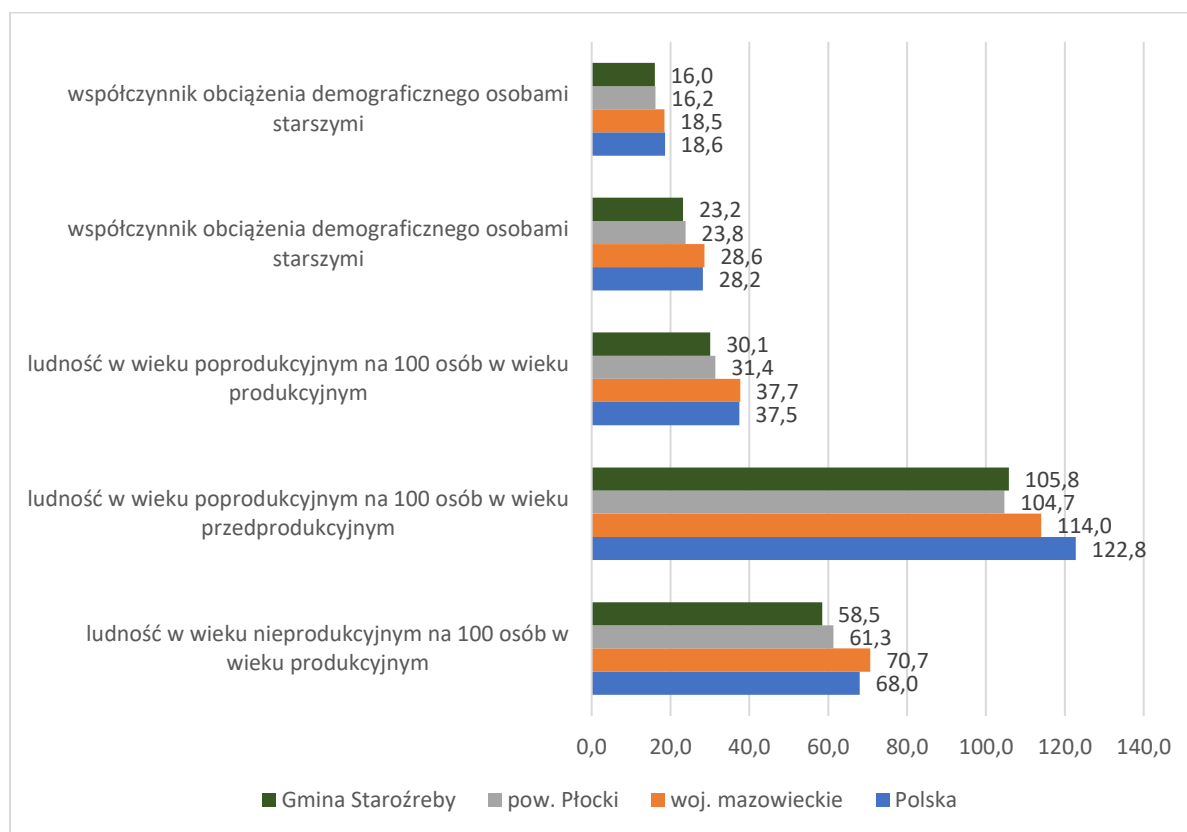
Wskaźnik obciążenia demograficznego	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Wzrost/ Spadek %
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	60,4	59,0	58,9	58,7	59,0	58,9	58,5	-3,15
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	89,0	93,7	96,7	98,8	101,6	104,7	105,8	18,88
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	28,4	28,5	29,0	29,1	29,8	30,1	30,1	5,99
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	21,3	21,9	22,4	22,4	22,9	23,2	23,2	8,92
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	14,8	15,2	15,5	15,6	15,8	16,0	16,0	8,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 24.09.2021).

Dane wskazane w powyższej tabeli prezentują wzrost obciążenia demograficznego w analizowanych latach. W owym czasie zarejestrowano spadek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Największy wzrost odnotowano w ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 3 Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2020 r. (jednostka miary: osoba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 24.09.2021).

Tendencja zwykła w przypadku wskaźnika obciążenia demograficznego Gminy Starożreby była zbieżna ze współczesnymi tendencjami demograficznymi, jakie zachodzą nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie. Wpływ na taką sytuację ma proces depopulacji oraz starzenia się społeczeństwa, na które wskazuje analiza danych statystycznych GUS BDL. Taki ubytek liczby mieszkańców Gminy Starożreby powoduje deformację struktury wiekowej, co koreluje z ujemnym przyrostem naturalnym i ujemnym saldem migracji.

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, czyli w wieku do 17 roku życia, daje krótkookresowe korzyści np. możliwość zmniejszenia obciążenia na opiekę oraz edukację dzieci i młodzieży. Niemniej jednak w dłuższej perspektywie wpłynie to negatywnie na lokalną społeczność pomimo tych krótkookresowych korzyści. Młodsze pokolenia nie mogą zagwarantować środków na świadczenia emerytalne przeznaczone dla osób starszych. Dodatkowo rośnie koszt opieki zdrowotnej i społecznej dla seniorów, a także koszt dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych, co z pewnością znacznie obciąży budżet Gminy w tym zakresie.

2.2. Edukacja

Na terenie Gminy Starożreby w 2020 r. funkcjonowały następujące placówki oświatowe :

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Starożrebach, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa w Starożrebach,
 - Przedszkole w Starożrebach.
- Szkoła Podstawowa im. Księdza Jana Twardowskiego w Smardzewie,
- Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Dłużniewskiego w Nowej Górze,
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Preciszewie,
- Niepubliczne Przedszkole „Kajtek” w Starożrebach.

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Starożrebach:

Budynek szkoły ZSP w Starożrebach jest budynkiem dwukondygnacyjnym, z piwnicą i poddaszem. Budynek posiada windę oraz specjalne urządzenie: schodołaz; przeznaczony dla osób mających problemy z poruszaniem się lub poruszających się na wózku. W związku z tym zapewniony jest dostęp do wszystkich pomieszczeń i niewymagane jest zastosowanie specjalnych rozwiązań architektonicznych. Wszystkie wejścia główne do budynku szkoły posiadają podjazdy dla wózków inwalidzkich (wejście od strony placu zabaw i wejście od strony hali widowiskowo-sportowej). Budynek szkoły posiada również na każdym piętrze oraz na każdym skrzydle toalety dostosowane dla osób niepełnosprawnych.

Szkoła Podstawowa im. Księdza Jana Twardowskiego w Smardzewie:

Budynek Szkoły Podstawowej im. Księdza Jana Twardowskiego w Smardzewie jest budynkiem jednokondygnacyjnym, pozbawionym barier architektonicznych wewnątrz budynku, w związku z tym dostęp do wszystkich pomieszczeń jest zapewniony i nie wymaga zastosowania specjalnych rozwiązań architektonicznych lub stosowania specjalnych urządzeń dla osób niepełnosprawnych. Niestety wejście do budynku, które stanowią dwustopniowe schody, nie jest dostosowane dla osób niepełnosprawnych i nie posiada podjazdu dla wózków inwalidzkich. Nie ma również dostosowanej toalety dla osób niepełnosprawnych.

Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Dłużniewskiego w Nowej Górze

Od strony północnej i południowej są podjazdy dla osób niepełnosprawnych, w budynku znajduje się przystosowana toaleta. Zamieszczono informacje o rozmieszczeniu wejść ewakuacyjnych. Przy wejściu zainstalowano szafkę z instrukcją przeciwpożarową.

Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Przeciszewie

Budynek jest budynkiem jednokondygnacyjnym. Istnieje jedno dostępne dla uczniów wejście zaopatrzone w dwustopniowe schody i podjazd dla niepełnosprawnych. Szkoła posiada drugie wyjście ewakuacyjne ze schodami. Przestrzeń komunikacyjna w budynku jest na jednym poziomie (brak barier w postaci zróżnicowania poziomu korytarza – klasy).

Niepubliczne Przedszkole „Kajtek” w Starożrebach z dniem 31 sierpnia 2021 r. skończyło swoją działalność. Z każdym kolejnym rokiem liczba uczniów malała w stosunku do poprzedniego, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Liczba uczniów w Przedszkolu Niepublicznym „Kajtek” w roku 2018, 2019 i 2020

Niepubliczne Przedszkole „Kajtek”	Liczba uczniów w 2018 r. (wg SIO na 30.09.2018 r.)	Liczba uczniów w 2019 r. (wg SIO na 30.09.2019 r.)	Liczba uczniów w 2020 r. (wg SIO na 30.09.2020 r.)
Klasa „0”	5	3	8
Klasa poniżej „0”	35	18	9
RAZEM	40	21	17

Źródło: Raport o stanie Gminy Starożreby za rok 2020, str.79.

W 2020 r. do 11 oddziałów przedszkolnych w Gminie uczęszczało 180 dzieci. Z poniższej tabeli wynika, iż pomimo wahań na przestrzeni lat 2014-2020, liczba oddziałów przedszkolnych i dzieci do nich uczęszczających wzrastała począwszy od 2015 roku. Niestety liczba miejsc w przedszkolach nie była wystarczająca, co wyraźnie ukazują dane zebrane w poniższej tabeli.

Tabela 9 Wychowanie przedszkolne w Gminie Starożreby w latach 2014-2020

Lp.	Wychowanie przedszkolne razem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	liczba przedszkoli ogółem (ob.)	1	1	1	1	1	1	2

Lp.	Wychowanie przedszkolne razem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2	liczba oddziałów przedszkolnych	8	9	10	10	12	12	11
3	liczba miejsc	50	50	50	50	50	50	120
4	liczba dzieci	157	158	190	190	198	206	180

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 21.12.2021).

Tabela 10 Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2014-2019 (jednostka miary:%)

Lp.	Jednostka	Wskaźnik dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Gmina Staroźreby	ogółem	54,4	bd	65,1	68,3	72,1	73,9
		w miastach	0,0 ^x	bd	0,0 ^x	0,0 ^x	0,0 ^x	0,0 ^x
		na wsi	54,4	bd	65,1	68,3	72,1	73,9
2	pow. plocki	ogółem	66,9	bd	69,2	73,6	75,2	77,7
		w miastach	121,5	bd	119,2	117,8	127,1	131,8
		na wsi	62,2	bd	64,5	69,3	70,4	72,7
3	woj. mazowieckie	ogółem	87,8	bd	85,8	92,1	94,9	94,9
		w miastach	99,3	bd	96,2	103,0	106,1	105,8
		na wsi	67,5	bd	67,6	72,5	74,6	74,9
4	Polska	ogółem	82,3	bd	80,7	86,4	89,5	90,4
		w miastach	95,7	bd	93,4	99,9	103,4	104,0
		na wsi	64,0	bd	63,4	67,9	70,5	71,5

^x - Wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe (w tym ze względu na wysoki błąd losowy próby w badaniach reprezentacyjnych, np. BAEL); brak informacji wiarygodnych lub porównywalnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 27.09.2021).

Zestawione wartości wskaźnika dzieci w wieku od 3 do 6 roku życia objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Staroźreby z jego wartościami dla jednostek samorządowych wyższego szczebla w latach 2014-2019 zawarto w powyższej tabeli. Dane wskazują, że wskaźniki te przyjmowały w wymienionym przedziale czasowym wartości znacznie niższe niż dla powiatu plockiego i województwa mazowieckiego. W porównaniu do

Polski, Gmina ma wyższe wartości tego wskaźnika. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym dla obszaru wiejskiego Gminy Staroźreby w roku 2020 wypada lepiej niż ma to miejsce w powiecie czy Polsce. Jedynie w województwie, wartości te są nieco większe. Brak jest danych dla obszarów miejskich. BDL wskazuje na brak wiarygodnych i porównywalnych danych ze względu na wysoki błąd losowy próby w badaniach reprezentacyjnych np. BAEL.

Tabela 11 Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe w Gminie Staroźreby w latach 2014-2019

Lp.	Placówka	Dane	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	szkoły podstawowe	liczba ogółem	4	4	4	4	4	4
		liczba oddziałów	35	32	31	38	44	40
		liczba uczniów	467	463	425	512	577	533
		liczba absolwentów	94	88	60	bd	bd	82
2	gimnazja	liczba ogółem	2	2	2	0	0	bd
		liczba oddziałów	15	7	6	4	bd	bd
		liczba uczniów	292	272	240	150	59	bd
		liczba absolwentów	90	107	88	89	90	58
3	licea ogólnokształcące	liczba ogółem	1	1	1	1	0	0
		liczba oddziałów	2	2	2	1	0	0
		liczba uczniów	39	36	36	18	0	0
		liczba absolwentów	28	24	0	17	0	0
Łączna liczba uczniów			798	771	701	680	636	533

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 27.09.2021).

Powyższe dane tabelaryczne przedstawiają spadek całkowitej liczby uczniów szkół, jaki nastąpił w latach 2014-2019, a który wyniósł 33,21%. Największy wpływ na tę sytuację miała realizacja wprowadzonej 1 września 2017 r. reformy systemu edukacji, polegającej na stopniowej likwidacji gimnazjów. W myśl ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe z dniem 31 sierpnia 2019 r. wygaszono działalność Gimnazjum w Staroźrebach. Na przestrzeni wspomnianych lat spadła także o ponad połowę (53,85%) liczba uczniów w jedynym liceum ogólnokształcącym w Gminie, w związku z czym zredukowano również liczbę klas w tej

placówce. W tym samym czasie w szkołach podstawowych wzrosła o 14,13% liczba uczniów, dla których zwiększono liczbę klas, co uznać należy za zjawisko pozytywne.

Tabela 12 Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2014-2019 (jednostka miary: %)

Lp.	Jednostka	Współczynnik skolaryzacji brutto	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Gmina Starożreby	szkoły podstawowe	90,24	87,52	91,01	90,94	91,73	87,80
		gimnazja	97,01	97,84	95,24	95,54	101,72	bd
2	pow. plocki	szkoły podstawowe	86,56	83,68	86,71	85,54	85,37	83,95
		gimnazja	87,76	88,39	89,81	88,81	91,16	bd
3	woj. mazowieckie	szkoły podstawowe	98,11	93,91	100,57	98,83	98,96	98,20
		gimnazja	101,45	102,81	105,11	106,89	107,45	bd
4	Polska	szkoły podstawowe	94,72	90,94	96,62	95,24	95,46	95,13
		gimnazja	98,41	98,90	100,01	100,99	101,21	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 27.09.2021).

Tabela powyżej zawiera wartości współczynnika skolaryzacji brutto, który jest relacją liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Wskaźnik ten jest miarą powszechności nauczania oraz pozwala ocenić aktywność edukacyjną ludności. W latach 2014-2019 współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Starożrebach spadł o 2,70%, natomiast dla gimnazjów w latach 2014-2018 wzrósł o 4,86%. W przypadku szkół podstawowych wartości współczynnika były niższe niż średnie wojewódzkie i dla Polski, jednak wyższe od powiatu plockiego. Ponadto były one znacząco niższe niż 100%, co może sugerować, iż dzieci mogły uczęszczać do szkół poza miejscem zameldowania. Inaczej sytuacja wyglądała w 2018 r. w przypadku gimnazjum, kiedy wartość wskaźnika skolaryzacji brutto przekraczała 100 % i była wyższa niż wartości osiągnięte w powiecie i w Polsce.

Tabela 13 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych (jednostka miary: %)

Lp.	Jednostka	Przedmioty	2018/19	2019/20	2020/21	Wzrost/spadek
1	Gmina Starożreby	j. polski	60	49	59	-1,67
		j. angielski	44	39	47	6,82
		matematyka	35	39	38	8,57
2	pow. plocki	j. polski	61	56	59	-3,28
		j. angielski	49	45	58	18,37
		matematyka	40	41	44	10,00
3	woj. mazowieckie	j. polski	67	62	64	-4,48
		j. angielski	64	59	71	10,94
		matematyka	50	51	52	4,00
4	Polska	j. polski	63	59	60	-4,76
		j. angielski	59	54	66	11,86
		matematyka	45	46	47	4,44

Źródło: opracowanie własne Gminy.

W przypadku Gminy Starożreby od roku 2018 wyniki z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego osiągnęły najniższy poziom w porównaniu do powiatu, województwa i kraju. W przypadku egzaminu z języka angielskiego poziom osiągniętych wyników odbiega także in minus od wyników szkół w województwie, powiecie i w Polsce. Istotne jest to, że w ostatnim roku widać wyraźny wzrost poziomu osiągniętych wyników z języka angielskiego. Jeśli chodzi o matematykę to odnotowuje się wzrost wyników z egzaminu, ale również i w tym przypadku wyniki są niższe w porównaniu do średniej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej.

W Gminie Starożreby na system edukacji wpływa spadek liczby ludności, co obserwuje się w całej Polsce. W wyniku procesu depopulacyjnego spada liczba placówek oświatowych niemal wszystkich rodzajów, a wzrost liczby uczniów szkół podstawowych traktować należy jako rezultat przekształceń wprowadzonych w związku z reformą szkolnictwa. Zadaniem reformy jest m.in. wzrost jakości nauczania, a przez to kwalifikacji przyszłych pracowników na rynku pracy. Propozycja edukacyjna powinna być dostosowana do zapotrzebowania

pracodawców. W Gminie oferta w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego ograniczała się w badanym okresie jedynie do liceum ogólnokształcącego, gdzie w maju 2018 r. po raz ostatni egzamin maturalny składali maturzyści. Brak możliwości wyboru szkoły ponadpodstawowej może przyczyniać się do zwiększania odpływu młodzieży do innych miast, w których szkoły dysponują bardziej różnorodną ofertą edukacyjną. Powrót młodzieży po zakończeniu edukacji wyższej nie jest pewny, podobnie zresztą jak w przypadku młodych wybierających szkoły ponadpodstawowe w innych, większych ośrodkach miejskich. Gmina może w przyszłości stracić „podwójnie” w aspekcie demograficznym. Wydaje się, iż wyjściem z sytuacji stanowiłaby szkoła ponadpodstawowa zawodowa lub branżowa, ale też policealna, która gwarantowałaby uzyskanie konkretnego zawodu, czyli wartości tak pożądanej na obecnym rynku pracy. Co więcej, otwarcie tego typu szkół wymaga ścisłej współpracy z pracodawcami w postaci staży, szkoleń itp. W dalszej perspektywie może to się stać czynnikiem wpływającym na atrakcyjność osiedleńczą Gminy i jednocześnie przyczynić się do ograniczenia migracji młodych ludzi do większych ośrodków.

Ujemny przyrost naturalny w Gminie Staroźreby może być wynikiem niewystarczającej infrastruktury społecznej w postaci żłobków. Wysoki udział dzieci w edukacji przedszkolnej uznawany jest za jeden z najważniejszych czynników sprzyjających wyrównaniu szans i eliminacji nierówności także na dalszych etapach życia. Ułatwiony dostęp do opieki instytucjonalnej dla najmłodszych może przyczynić się do spadku bezrobocia wśród kobiet, które zwykle napotykają trudności w powrocie na rynek pracy po urodzeniu i wychowaniu dziecka. Dlatego też Gmina w roku 2021 przystąpiła do opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej na budowę żłobka w miejscowości Staroźreby. Planowany termin rozpoczęcia budowy to 2022 rok.

2.3. Kultura, sport i rekreacja

Wsparcie kultury stanowi istotny fundament kształtowania pozytywnego wizerunku oraz promocji regionu. Atrakcyjne wydarzenia kulturalne oraz bogata oferta w zakresie form spędzania wolnego czasu wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Staroźreby oraz jej atrakcyjność turystyczną. W wyniku panującej pandemii w 2020 roku liczba zorganizowanych imprez została ograniczona i dostosowana do panujących obostrzeń.

Gminny Ośrodek Kultury (GOK) w Starożrebach oferował zespołowe uczestnictwo w kulturze, różnorodne formy edukacji kulturalnej, formy indywidualnej aktywności kulturalnej oraz imprezy kulturalne. GOK zajmował się organizacją imprez o charakterze kulturalnym zachęcając do uczestnictwa i współtworzenia w nich całą społeczność Gminy. Gminny Ośrodek Kultury w Starożrebach oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Starożrebach do 31.12.2020 r. mieściły się w jednym budynku.

Tabela 14 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności (jednostka miary: osoba)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Starożreby	106	99	86	84	79	84	59
2	pow. plocki	116	108	103	98	96	97	83
3	woj. mazowieckie	180	177	174	173	172	175	143
4	Polska	164	162	159	157	155	156	128

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 29.09.2021).

Powyższa tabela przedstawia spadek o 44,34% wartości wskaźnika czytelników biblioteki publicznej w Gminie Starożreby przypadających na 1 000 ludności w latach 2014-2020. Spadek ten jest wyższy niż w powiecie (- 28,45%) i Polsce (-21,95%) oraz dla województwa mazowieckiego (-20,56). Podobnie przedstawia się sytuacja, jeśli chodzi o liczbę wypożyczonych woluminów na 1 czytelnika; również i tutaj nastąpił spadek wartości tego wskaźnika. Przy czym najwyższy spadek odnotowany został w Gminie Starożreby (-26,95). W powiecie plockim spadek ten wyniósł (-22,44%), zaś w Polsce (-13,66). Najniższy spadek odnotowano w województwie mazowieckim (- 10,19%), co obrazuje poniższa tabela. Pomimo działań ze strony bibliotek, widać wyraźny spadek. Może to być rezultatem m.in. rozwoju e-czytelnictwa.

Tabela 15 Wypożyczenie księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach (jednostka miary: wolumin)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Starożreby	37,1	37,3	37,1	40,8	32,6	36,2	27,1
2	pow. plocki	20,5	19,5	18,2	17,8	17,4	17,4	15,9

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3	woj. mazowieckie	15,7	15,6	15,6	15,5	15,3	15,5	14,1
4	Polska	18,3	18,0	18,1	17,5	17,1	17,2	15,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 29.09.2021).

Biblioteka gminna korzysta z elektronicznego, zintegrowanego systemu bibliotecznego stworzonego i rozwijanego przez Instytut Książki – MAK+. System umożliwia tworzenie elektronicznego katalogu bibliotecznego, bazy użytkowników placówki, rejestrację wypożyczeń i udostępnień zasobów oraz prowadzenie statystyki bibliotecznego. Praca odbywa się poprzez przeglądarkę internetową. System biblioteczny MAK+ funkcjonuje obecnie w 2 572 bibliotekach (w 1 061 bibliotekach głównych i 1 511 filiach), co stanowi ok. 31,78% spośród wszystkich bibliotek publicznych w Polsce. Podstawową cechą odróżniającą system MAK+ od wszystkich innych systemów katalogowych jest fakt, że biblioteki katalogują i udostępniają swoje zbiory jednocześnie w dwóch miejscach: na swojej stronie WWW (o ile ją posiadają) oraz na stronie szukamksiazki.pl. Wg stanu na dzień 16 czerwca 2021 roku, na stronie szukamksiazki.pl dostępnych jest 25 498 935 egzemplarzy książek. Średnio, dziennie przybywa ich 5 379. Jest to największy taki serwis w Polsce. System MAK+ jest rekomendowany przez Krajową Radę Biblioteczną. Niezbędne środki ochrony fizycznej, organizacyjnej i sprzętowej zapewniają bezpieczeństwo przetwarzanych danych osobowych użytkowników. System MAK+ zawsze jest dystrybuowany jako kompletny system biblioteczny, zawierający wszystkie aktualnie dostępne moduły systemu oraz funkcjonalności, umożliwiające kompleksową obsługę wszystkich procesów związanych z książką i czytelnikiem w bibliotece.

Od bieżącego roku biblioteka gminna umożliwia czytelnikom zamawianie pozycji książkowych on-line. Po zarejestrowaniu się na stronie szukamksiazki.pl czytelnik zamawia interesujące go pozycje w gminnej bibliotece. Biblioteka organizuje również spotkania z pisarzami oraz konkursy plastyczne.

Klub sportowy Karate-Do Tsunami Shuriken Starożreby

W czasie pandemii zajęcia odbywały się zgodnie z panującymi przepisami. W 2020 r. zajęcia odbywały się w dwóch grupach zaawansowanych. Klub działa przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Starożrebach. Realizacja nauczania obejmuje zarówno naukę jak i zastosowanie w walce określonych technik samoobrony. Co roku organizowane jest

zgrupowanie, w ramach którego członkowie klubu mogą przystąpić do egzaminu, który umożliwia przejście na kolejny stopień zaawansowania. W trakcie pandemii zajęcia dla 2 grup zaawansowanych prowadzone były on-line. Poniżej znajduje się zdjęcie założycieli klubu.

Zdjęcie 1 Założyciele klubu SHURIKEN Bogdan Marcinkowski i Bogdan Peptawski

Źródło: <http://www.karate-starozreby.pl/pl/index.php?id=5> (dostęp: 29.09.2021).

Ludowy Klub Sportowy Świt w Starożrebach

Klub ten to stowarzyszenie o wieloletniej tradycji, swoją siedzibę ma przy ul. Wiatracznej 14. Stowarzyszenie ma do dyspozycji m.in. dwa trawiaste boiska, boisko Orlik, a także budynek klubowy oraz trybuny przeznaczone dla 400 kibiców. Obecnie zarejestrowanych w klubie jest 100 dzieci i młodzieży, które trenują piłkę nożną w czterech drużynach w różnych kategoriach wiekowych. Członkowie klubu zarejestrowani są w Mazowieckim Związku Piłki Nożnej. Klub może pochwalić się różnymi sukcesami; drużyna Juniorów po raz kolejny uczestniczyła w rozgrywkach Ligi Wojewódzkiej, zaś drużyna seniorów drugi raz brała udział w rozgrywkach IV ligi mazowieckiej. Co więcej starsi zawodnicy wywalczyli Puchar Polski na poziomie POZPN. W 2019-2020 r. przeprowadzono wiele modernizacji i udogodnień dla zawodników. Klub z sukcesem korzystał w ostatnich latach z grantów, programów oraz innego rodzaju dofinansowań w ramach swojej działalności. Poniżej znajduje się logotyp klubu.

Rysunek 1 Logotyp klubu piłkarskiego LKS Świt w Starożrebach

Źródło: <https://www.sportowcydzieciom.pl/lks-swit-w-starozrebach.html> (dostęp:30.09.2021).

Gminny Klub Sportowy „Góra” w Nowej Górze

Klub działa w dwóch sekcjach, a mianowicie w sekcji Wędkarskiej i piłki nożnej, gdzie przynależy 48 piłkarzy zarejestrowanych w POZPN. Do końca 2020 r. w klubie działały następujące drużyny: drużyna Seniorów, która brała udział w rozgrywkach A klasy POZPN, drużyna Juniorów U19, która uczestniczyła w rozgrywkach Ligi Okręgowej A1 junior w Płocku oraz drużyna oldbojów. Klub realizuje w ramach postawionych celów m.in. szkolenia dla dzieci, młodzieży i dorosłych, współpracuje z lokalną społecznością oraz władzami Gminy. W 2020 r. GKS Góra zdobyła:

- 1 miejsce w rozgrywkach Ligi Okręgowej A1 junior Płock,
- 1 miejsce w Ogólnopolskiej rywalizacji sportowo-społecznej Fair Play program,
- 1 miejsce drużyny seniorów w turnieju o puchar Prezesa KS Gryf Kownaty Żędowe.

Poniżej znajduje się logotyp klubu.

Rysunek 2 Logotyp klubu sportowego GKS Góra

Źródło: <https://www.facebook.com/pg/klubgksgora/posts/> (dostęp: 30.09.2021).

Biblioteka Gminna w Starożrebach wraz z filią w Nowej Górze zajmują się organizowaniem wydarzeń kulturalnych, wpływających na aktywizację społeczeństwa

i promocję Gminy Starożreby oraz na utożsamianie się mieszkańców z kulturą regionalną. Na podstawie analizy wskaźników warto rozważyć wzbogacenie oferty biblioteki w ramach szerzenia czytelnictwa wśród mieszkańców. Pomimo zagwarantowania mieszkańcom zamawiania książek przez internet, biblioteki powinny również wyjść naprzeciw potrzebom nowych użytkowników, np. poprzez zakup e-booków oraz czytników e-book, biorąc pod uwagę trend związany z e- czytelnictwem.

Wsparcie i szerzenie aktywności kulturalnej i sportowej pozwala na udostępnienie mieszkańcom różnorodnych możliwości spędzania wolnego czasu. Ponadto wydarzenia kulturalne i sportowe promują Gminę, a tym samym przyciągają turystów, co wpływa na wzrost gospodarczy. Budowany jest także cenny kapitał społeczny, dlatego warto wspierać działalność kulturalno-sportową zarówno przez środki własne, jak i zewnętrzne źródła finansowania.

2.4. Pomoc społeczna

Zadaniem opieki społecznej jest przede wszystkim ułatwienie przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osobom oraz całym rodzinom, które nie potrafią samodzielnie poradzić sobie z tą sytuacją. Pomoc ze strony Gminy ukierunkowana jest na zapewnienie osobom będącym w trudnej sytuacji godnych warunków, które mają zaspokajać ich podstawowe potrzeby. W zakresie pomocy społecznej prowadzone są działania profilaktyczne, które mają na celu zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym. Poprzez aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem, promuje się samodzielność życiową i włącza się te osoby do życia w społeczeństwie.

Pomoc społeczna w Polsce świadczona jest zarówno przez organy administracji rządowej, jak i pozarządowej, które współpracują z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, takimi jak Kościół Katolicki, inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne (np. stowarzyszenia, fundacje). W przypadku osób, których dochód nie przekracza kryteriów określonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przysługuje im prawo do świadczeń socjalnych. Jeśli chodzi o rolników, do udzielenia świadczeń rodzinnych potrzebne jest ustalenie dochodu na podstawie dochodu miesięcznego przeliczanego z pracy w gospodarstwie rolnym z 1 ha przeliczeniowego, który określony jest w obwieszczeniu Prezesa GUS.

W ramach polityki społecznej Gmina Starożreby opracowała Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starożrebach na lata 2019-2023, celem której jest m.in. zmniejszenie skutków bezrobocia i ubóstwa. Działania w tym zakresie będą kontynuowane we wskazanej perspektywie czasowej.

W 2020 r. w ramach współpracy z Bankiem Żywności udało się uzyskać ponad 30 ton żywności. Z tej formy pomocy skorzystało 458 mieszkańców Gminy. W roku 2021 również uzyskano około 30 ton żywności, dla 460 mieszkańców.

W celu wsparcia osób, które chorują/chorowały na koronawirusa bądź mają/miały wśród bliskich osoby chore, na terenie Gminy Starożreby przeprowadzono projekt socjalny pod hasłem „Precz Wirusowi - Do Świąt Gotowi”. Zadaniem tego projektu było wzbudzenie poczucia wśród rodzin, które zostały dotknięte negatywnymi skutkami pandemii (np. utratą pracy), że nie są społecznie wykluczone.

Kolejnym działaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach ukształtowania pozytywnych zasad funkcjonowania rodziny była pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i bezradnością. Cel ten został osiągnięty dzięki organizowaniu wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. W 2020 r. w ramach art. 29 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020, poz. 821) zrealizowano statutowe zadania. Między innymi wsparto rodziny w zakresie opieki i wychowania dziecka, prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych. W 2021 roku na rzecz rodzin z Gminy Starożreby odbył się cykl 4 nieodpłatnych warsztatów umiejętności wychowawczych. W związku z reorganizacją dotyczącą zmiany miejsca i sposobu składania wniosków o świadczenie „Dobry start”, zapewniono dla mieszkańców Gminy Mobilny Punkt Wsparcia z ZUS. Ponadto od stycznia 2021 r. podjęto współpracę ze Starostwem Płockim, w ramach której rodziny mogły korzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej (powiatowy punkt w Starożrebach).

GOPS realizował także wsparcie na rzecz osób niepełnosprawnych, z długotrwałą chorobą oraz osób starszych poprzez wyrównanie ich szans życiowych. Cel ten osiągnięto dzięki realizacji projektu „Aktywny i świadomy Senior” oraz „Powrót do aktywności”. Dodatkowo w okresie od października do grudnia 2020 r. Gmina Starożreby wzięła udział w programie „Wspieraj Seniora”. Dzięki tej akcji dostarczano ciepłe posiłki, zakupy oraz

załatwiano sprawy urzędowe w trosce o seniorów w czasie pandemii. Do działań GOPS należało także motywowanie, rehabilitacja oraz udzielanie informacji odnośnie projektów i bezpłatnych szkoleń osobom z niepełnosprawnościami.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wsparła działania w ramach ochrony i wychowania w trzeźwości młodzieży oraz minimalizowania strat społecznych z tytułu spożywania alkoholu i innych używek. Było to możliwe przez kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, edukowanie młodzieży w zakresie szkodliwości używek i organizowanie oraz dofinansowywanie spektakli profilaktycznych i konkursów.

W latach 2014-2019 (zob. tabela poniżej) nastąpił w Gminie spadek o 53,22% liczby gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej; o ponad połowę zmniejszyła się w tym czasie liczba gospodarstw domowych, w których dochody nie przekraczają kryterium dochodowego (56,86%). Spadek ten jest zjawiskiem korzystnym i wpisuje się w trendy krajowe, powiatowe i wojewódzkie.

Tabela 16 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium dochodowego w Gminie Starożreby (jednostka miary: gospodarstwo domowe)

Lp.	Rok	Ogółem	Powyżej kryterium dochodowego	Poniżej kryterium dochodowego
1	2014	357	102	255
2	2015	297	89	208
3	2016	263	78	185
4	2017	246	88	158
5	2018	219	81	138
6	2019	167	57	110

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 28.09.2021).

Poniższa tabela przedstawia wartości wskaźnika beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców w Gminie. Procentowe ujęcie spadku tego wskaźnika dla wymienionych JST w latach 2014-2019 kształtowało się najwyżej dla Gminy Starożreby – 65,01%, następnie dla pow. plockiego – 42,07%; woj. mazowieckiego – 40,62% oraz Polski – 39,71%. Sytuacja ta świadczy o tym, że poziom pauperyzacji maleje nie tylko w samej Gminie Starożreby, ale również w całej Polsce. Wpływ na to miało m.in. wdrożenie

od 1 kwietnia 2016 r. w ramach polityki społecznej programu „Rodzina 500+” oraz od lipca 2018 r. programu „Dobry start 300+”. Oba programy przyczyniły się do poprawy sytuacji materialnej rodzin, stąd można zaobserwować wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 17 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności (jednostka miary: osoba)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Staroźreby	1 406	1 156	959	769	706	492	487
2	pow. płocki	1 186	1 029	943	843	785	687	568
3	woj. mazowieckie	650	604	550	485	436	386	345
4	Polska	768	710	645	568	513	463	414

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 28.09.2021).

W najbliższych latach na kształt polityki społecznej w Gminie Staroźreby, ale również w całej Polsce, wpłynie negatywnie niż demograficzny, a także starzenie się społeczeństwa. Sytuację potwierdzają dane demograficzne, w tym spadek liczby dzieci, na które rodzice pobierają świadczenie 500+ i zasiłki rodzinne. Niestety w przypadku emerytów korzystających z usług GOPS sytuacja znacząco nie poprawi się nawet po wprowadzeniu tzw. trzynastki, o ile emerytury i renty pozostaną na niskim poziomie. Stąd też dodatkowym źródłem dochodów dla wielu seniorów będą nadal stałe zasiłki i świadczenia otrzymywane z pomocy społecznej. Utrzymujący się trend starzenia się społeczeństwa będzie stanowił poważne obciążenie dla budżetu samorządowego.

2.5. Opieka zdrowotna

W Gminie Staroźreby działają obecnie następujące niepubliczne placówki ochrony zdrowia, w których mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej:

- Podstawowa Opieka Zdrowotna SUD-MED, ul. Kościelna 31A, 09-440 Staroźreby,

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ELJODENT", ul. Kościelna 31A, 09-440 Staroźreby,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "VITA", ul. Kościelna 31A, 09-440 Staroźreby,
- Barbara Zienowicz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowej Górze, ul. Płocka 26, 09-440 Staroźreby.

Tabela poniżej przedstawia dane udostępnione przez BDL GUS, odnośnie liczby przychodni, jakie przypadają na 10 000 ludności. Gmina Staroźreby wykazywała stałą liczbę przychodni w rozpatrywanym okresie. Co więcej, wskaźnik ten był wyższy niż wartość dla powiatu płockiego, co może świadczyć o tym, że mieszkańcy Gminy Staroźreby mają lepszy dostęp do podstawowych usług opieki zdrowotnej.

Tabela 18 Liczba przychodni na 10 000 ludności (jednostka miary: obiekt)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Staroźreby	4	4	4	4	4	4	4
2	pow. płocki	3	3	3	3	3	3	3
3	woj. mazowieckie	5	5	5	6	6	6	6
4	Polska	5	5	6	6	6	6	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 27.09.2021).

Na terenie Gminy Staroźreby w latach 2014-2020 funkcjonowały dwie apteki i jeden punkt apteczny. Apteki zlokalizowane są w miejscowości Staroźreby, natomiast punkt apteczny znajduje się w miejscowości Nowa Góra. W rezultacie na jedną aptekę przypadała tutaj zdecydowanie większa liczba osób niż w województwie mazowieckim, ale mniej niż w powiecie płockim czy Polsce, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Ludność przypadająca na aptekę ogólnodostępną (jednostka miary: osoba)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Starożreby	2	2	2	2	2	2	2
2	pow. plocki	20	22	19	21	21	22	22
3	woj. mazowieckie	1 699	1 738	1 788	1 795	1 738	1 682	1 637
4	Polska	3 094	3 017	2 933	2 882	2 978	3 124	3 174

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 27.09.2021).

Gmina Starożreby w 2020 roku nie podejmowała współpracy ze stowarzyszeniami prozdrowotnymi. Gmina prowadziła programy profilaktyczno-zdrowotne w jednostkach podległych. Dodatkowo poprzez działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzone były działania profilaktyczno-zdrowotne. Organizowane były m.in. spotkania policji z młodzieżą, rajdy rowerowe, mające na celu promowanie zdrowego trybu życia oraz akcje przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii w Gminie Starożreby.

W związku z COVID-19 Gmina Starożreby we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Starożrebach podejmowała następujące działania:

- dystrybucja wśród mieszkańców Gminy Starożreby jednorazowych maseczek higienicznych, przekazanych gminie od Wojewody Mazowieckiego (po 4 szt. maseczek na 1 mieszkańca);
- realizacja rządowego programu "Wspieraj Seniora", w ramach którego udzielono pomocy 49 osobom 70+, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach także młodszym osobom z terenu Gminy Starożreby. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczeniu zakupów zgodnie ze wskazanym zakresem, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej; realizowano także czynności związane z codziennym funkcjonowaniem, np. sprawy urzędowe, opłacenie rachunków;
- telefoniczne kwalifikowanie i wydawanie skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym

(FEAD) – dla osób zakwalifikowanych w czasie zagrożenia epidemicznego; osoby przebywające na kwarantannie bądź podczas izolacji otrzymywały pomoc żywnościową bezzwłocznie, bez konieczności oczekiwania na standardowy termin odbioru żywności. W transporcie tej żywności wsparcia udzielali: OSP Starożreby, Posterunek Policji w Starożrebach, WOT;

- w ramach projektu socjalnego „PRECZ WIRUSOWI – DO ŚWIĄT GOTOWI” podjęto działania, które miały na celu wsparcie osób, które chorowały na koronawirusa bądź miały w rodzinie osoby chore. Celem projektu było wzbudzenie poczucia u rodzin, które dotknęły negatywne skutki związane z wirusem, że nie są marginalizowane, ani społecznie wykluczone, ale są członkami społeczności gminnej. W projekcie tym wzięto pod uwagę także mieszkańców Gminy, którzy byli w grupie szczególnego ryzyka zachorowania na COVID-19: osoby w podeszłym wieku oraz osoby chore, których układ odpornościowy jest słaby;
- proces dystrybucji artykułów spożywczych pozyskiwanych z Banku Żywności w Płocku do mieszkańców gminy zorganizowano w sposób minimalizujący zagrożenie rozprzestrzeniania się pandemii, tzn.: dystrybucję żywności rozłożono w czasie – z jednego dnia na trzy dni, odbiór przez osoby zakwalifikowane do programu następował po uprzednim wskazaniu przez pracownika GOPS terminu i godziny dla danej osoby (dzięki czemu nie tworzyły się kolejki osób oczekujących), osoby odbierały przygotowane wcześniej paczki (co do minimum skracało czas kontaktu z pracownikiem wydającym żywność), zapewniono płyny do dezynfekcji dłoni, na bieżąco dezynfekowano długopisy, z których korzystali beneficjenci żywności, zapewniano jednorazową масечkę higieniczną, pracownika wydającego żywność od osoby ją odbierającej dzieliła "pleksa". Ponadto osoby starsze lub w szczególnie uzasadnionych przypadkach takie, które w obawie o swoje zdrowie podjęły decyzję o pozostaniu w domu, otrzymały wsparcie w formie dostarczenia im artykułów spożywczych do domów;
- pomoc osobom bezdomnym w otrzymaniu skierowania "na wymaz" oraz w transporcie do punktu pobrań materiału biologicznego w kierunku Sars-CoV-2 - przed umieszczeniem w schronisku dla bezdomnych;

- wzmożona praca socjalna prowadzona telefonicznie wśród osób, na które nałożono kwarantannę bądź izolację – na podstawie imiennych list otrzymywanych od Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Płocku;
- organizacja i obsługa telefonicznego punktu zgłoszeń potrzeb transportowych na szczepienia przeciwko wirusowi Sars-CoV-2: organizowano i koordynowano dowozy do punktów szczepień osób zgodnie ze wskazaniem zawartymi w decyzji Wojewody Mazowieckiego, współpracowano z instytucjami w zakresie Narodowego Programu Szczepień oraz prowadzono akcję informacyjną dot. szczepień przeciwko wirusowi Sars-CoV-2 (informacja telefoniczna, rozdawanie ulotek informacyjnych). Stała współpraca z gminnym koordynatorem ds. szczepień;
- w związku z uruchomioną przez MRPIPS platformą dla obywateli (w związku z COVID-19), którzy za jej pośrednictwem mogli uzyskać informacje na temat kontaktu z ośrodkami pomocy społecznej, pełniono dyżury telefoniczne każdego dnia (w tym w weekendy) w godzinach 7.30 - 19.30 w celu udzielania niezbędnych informacji osobom, które potrzebują pomocy;
- realizowanie wskazówek Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie w sprawie wcześniejszych wypłat świadczenia wychowawczego, świadczeń rodzinnych, zasiłków stałych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego - w związku z trudnym okresem pandemii;
- sporządzenie wykazu szczególnych form udzielania pomocy dla lokalnej społeczności i przekazanie go do wiadomości mieszkańców Gminy;
- informowanie osób powracających z zagranicy o możliwości zatrzymania się na czas kwarantanny w wyznaczonym przez Starostę Płockiego zbiorowym punkcie odbywania kwarantanny, tj. w Wojewódzkim Ośrodku Szkoleniowym w Starej Dąbrowie;
- realizowanie wytycznych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakresie realizacji zadań przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, opiekuńki środowiskowej, asystentów osobistych osób niepełnosprawnych, Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – w czasie trwania pandemii;

- powiadamianie odpowiednich służb o niewypełnianiu przez osoby wskazane na listach z PSSE w Płocku obowiązku kwarantanny bądź izolacji;
- w sierpniu 2021 r. zorganizowano piknik rodzinny pod hasłem „Szczepimy się”;
- w podejmowanych działaniach niejednokrotnie wnioskowano o "Wsparcie służb sanitarnych oraz samorządu terytorialnego przez siły zbrojne RP" – wsparcia udzielali żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej.

W związku ze starzejącym się społeczeństwem placówka ochrony zdrowia w Gminie Starożreby będzie musiała przygotować się w nadchodzących latach do coraz większej potrzeby świadczenia opieki z zakresu geriatry, zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej. Ponadto ważnym elementem działań w tym zakresie powinny być akcje informacyjno-edukacyjne, których zadaniem będzie przygotowanie społeczeństwa i rozwinięcie jego świadomości na temat problemów wieku starczego, a także rozbudowa ośrodka zdrowia z ukierunkowaniem na potrzeby osób starszych.

2.6. Aktywność społeczna

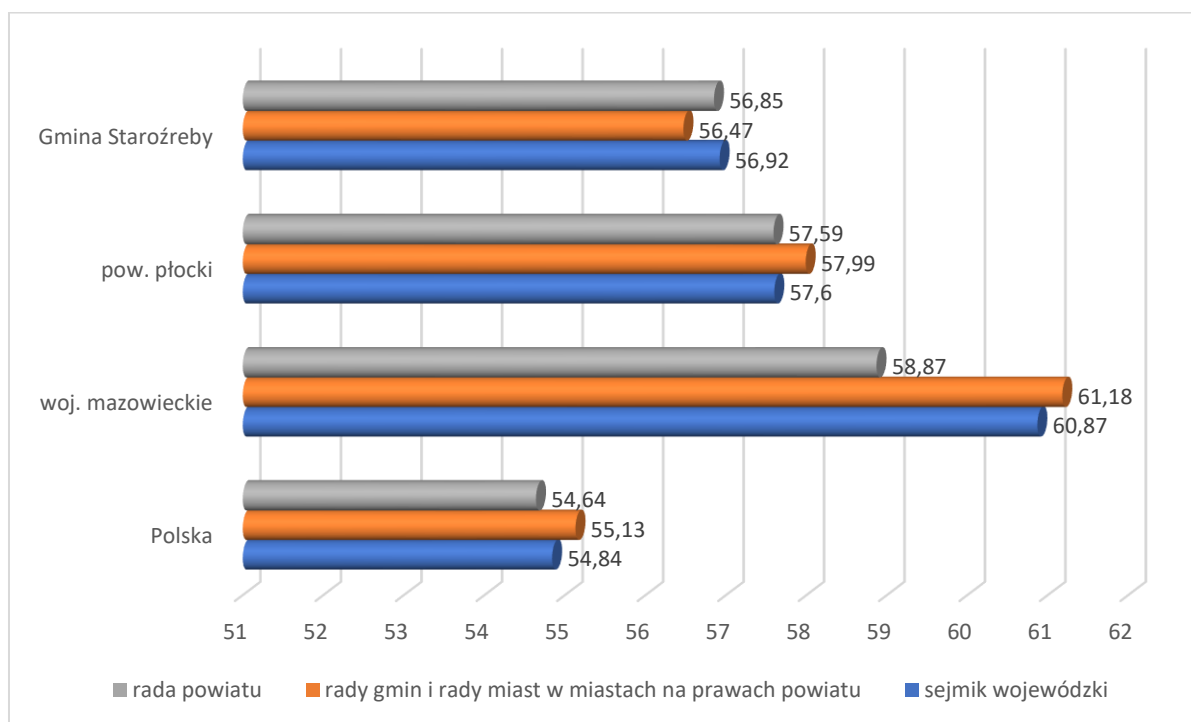
Pod pojęciem aktywności społecznej kryje się czynna postawa obywateli w ramach działań społecznych, ale nie tylko. W ramach aktywności rozumie się wszelkie aktywności oddziałujące na otoczenie przyrodnicze i społeczne, jak praca zawodowa, wzajemna pomoc sąsiedzka, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i regionalnych, wolontariat, a także przynależność do grup społecznych (np. stowarzyszeń, fundacji, grup przy parafii) czy udział w wyborach. Przykładami aktywności społecznej są różnego rodzaju inicjatywy, kampanie, programy i wiece. Udział mieszkańców w wyborach wpływa na zwiększenie samoświadomości obywateli oraz pozwala odczuć wagę jednostki w decydowaniu o losach nie tylko kraju, ale i lokalnej społeczności. Ponadto uczestnictwo w różnego rodzaju inicjatywach organizowanych w Gminie, a także udzielanie się mieszkańców w wielu organizacjach i stowarzyszeniach, przyczynia się to do wzmacniania więzi społecznych i budowy cennego kapitału społecznego.

Udział w wyborach jest prawem przysługującym każdemu obywatelowi, a poziom frekwencji wskazuje na siłę zaangażowania poszczególnych mieszkańców w sprawy dotyczące regionu czy kraju. Możliwość głosowania jest jednym ze sposobów wpływania na otaczającą

rzeczywistość. Poniższy wykres przedstawia frekwencję w wyborach samorządowych w 2018 roku. Jak wynika z poniższego zestawienia wyników, frekwencja w 2018 r., zarówno w przypadku wyborów do rady powiatu, jak i do rady gminy i powiatu w miastach na prawach powiatu oraz wyborów do sejmiku wojewódzkiego, była wyższa wśród mieszkańców Gminy Staroźreby w stosunku do średniej dla kraju, ale niższa w stosunku do średniej powiatu płockiego i wojewódzka mazowieckiego.

Wykres 4 Frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r. (jednostka miary: %)

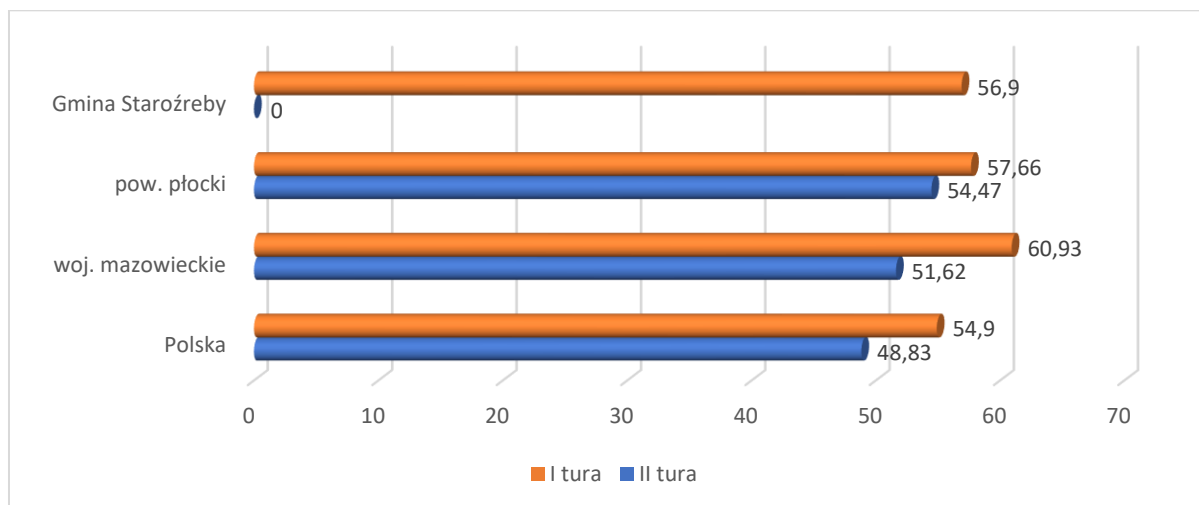

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 30.09.2021).

W przypadku udziału mieszkańców Gminy w wyborach wójtów, burmistrzów oraz prezydentów (zob. poniższy wykres) warto zauważyć, że już po pierwszej turze wyborów został wyłoniony wójt Gminy Staroźreby. Frekwencja w pierwszej turze w Gminie była wyższa niż średnia w Polsce, ale niższa niż średnia w powiecie i województwie.

Wykres 5 Frekwencja w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w 2018 r. (jednostka miary: %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 01.10.2021).

Aktualnie w Gminie Starożreby funkcjonują następujące stowarzyszenia:

- Koła Gospodyń Wiejskich;
 - Koło Gospodyń Wiejskich „Stokrotka” w Nowej Wsi,
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Zdziarze Wielkim,
- Zespół Śpiewaczy „STAROŻREBIANKI”,
- Zespół Śpiewaczy „TEODORKI” z Nowej Góry,
- Gminna Orkiestra Dęta w Starożrebach,
- Koła Emerytów i Rencistów w Starożrebach i Nowej Górze.

Na terenie Gminy Starożreby funkcjonuje 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej (OSP) i 57 strażaków uprawnionych do udziału w akcjach ratowniczych. W 2020 r. Gmina zakupiła dla OSP w Starożrebach i OSP w Nowej Górze defibrylatory. Zakup był możliwy dzięki dofinansowaniu od Ministra Sprawiedliwości w ramach Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości. Środki te są lokowane na działania w ramach wsparcia i rozwoju systemu instytucjonalnego pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz realizacji przez jednostki sektora finansów publicznych zadań ustawowych związanych z ochroną interesów osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków oraz likwidację skutków pokrzywdzenia przestępstwem.

Jak wspomniano, aktywność społeczna to pojęcie złożone, na które składają się różnego rodzaju formy aktywności mieszkańców danego obszaru. Oprócz udziału w wyborach czy oferowania sąsiedzkiej pomocy, mieszkańcy Gminy Starożreby mają możliwość zaangażowania się w działalność organizacji i stowarzyszeń o charakterze kulturalnym czy sportowym. Na pozytywną ocenę zasługuje systematyczna współpraca między samorządem gminnym i organizacjami pozarządowymi. Warto przy tym zaznaczyć, że wsparcie i szerzenie aktywności społecznej w każdej formie wpływa pozytywnie nie tylko na rozwój lokalnej samoświadomości mieszkańców, przyczyniając się do budowy kapitału społecznego, ale również na promocję regionu, a tym samym przyciąganie turystów i wzrost gospodarczy. Budowany jest kapitał społeczny. Stąd Gmina Starożreby powinna kontynuować wspieranie wszelkiej aktywności społecznej, zarówno w oparciu o środki własne, jak i pomoc z zewnętrznych form finansowania.

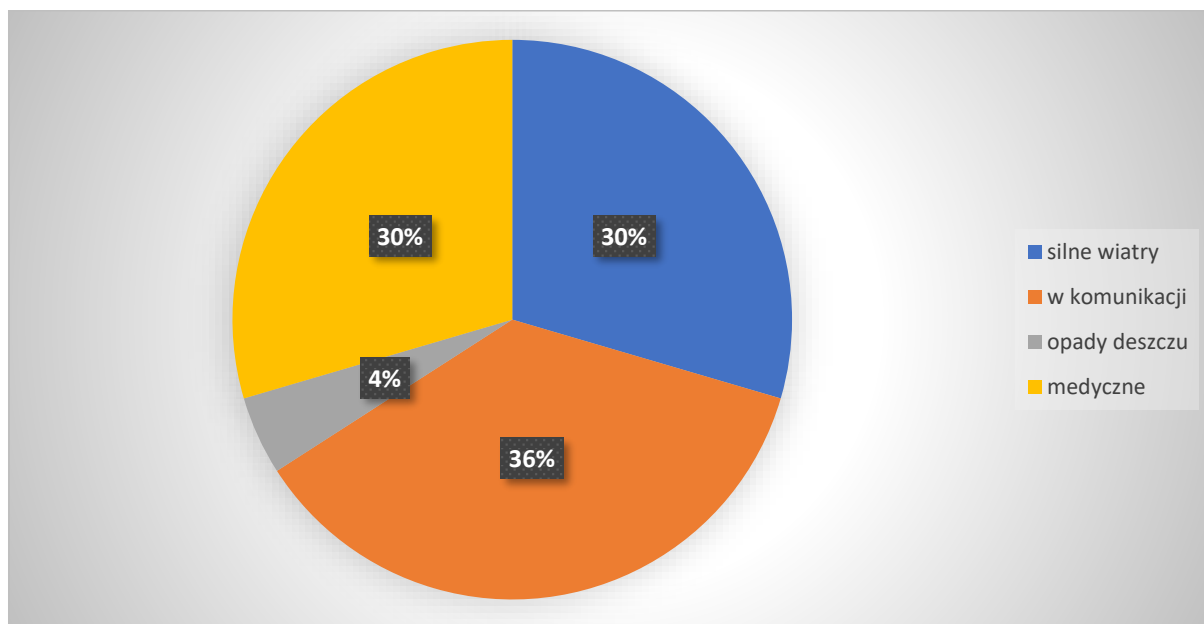
2.7. Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo oraz porządek publiczny na terenie Gminy Starożreby odpowiada przede wszystkim Komenda Miejska Policji w Płocku. Posterunek policji znajduje się przy ul. Strażackiej 21. Policjantami „pierwszego kontaktu” jest dwóch dzielnicowych, którzy obsługują Gminę Starożreby (rejon nr I i II). Kontakt do dzielnicowych podany jest na oficjalnej stronie internetowej Komendy Miejskiej Policji w Płocku. Do zadań priorytetowych funkcjonariuszy w pierwszym półroczu 2021 r. należało zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa obywateli poprzez wyeliminowanie negatywnych zjawisk społecznych wpływających na ład i porządek publiczny (gromadzenie się osób, spożywanie alkoholu w miejscach objętych zakazem, zakłócanie porządku i zaśmianie) w rejonie przystanku autobusowego na ul. Płockiej w Starożrebach i w rejonach obiektów handlowych na ul. Górnej 1 oraz ul. Płockiej 22 w Nowej Górze.

Poniższy wykres przedstawia zestawienie danych zebranych z GUS BDL odnośnie najczęstszych zagrożeń występujących w obrębie Gminy w 2020 r. Według niego do najczęstszych zagrożeń należą zdarzenia komunikacyjne, które stanowiły 36,0% wszystkich sytuacji zagrażających życiu i bezpieczeństwu. W równym stopniu zdarzały się zagrożenia medyczne (30,0%) czy wywołane zjawiskami pogodowymi, takimi jak silne wiatry (30,0%), natomiast w mniejszym stopniu były to opady deszczu (4,0%).

Wykres 6 Miejsce zagrożenia według rodzaju zagrożenia w Gminie Staroźreby w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 01.10.2021).

Poniżej przedstawione jest zbiorcze zestawienie schematu stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Staroźreby.

Schemat 1 Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Staroźreby w 2020 r.

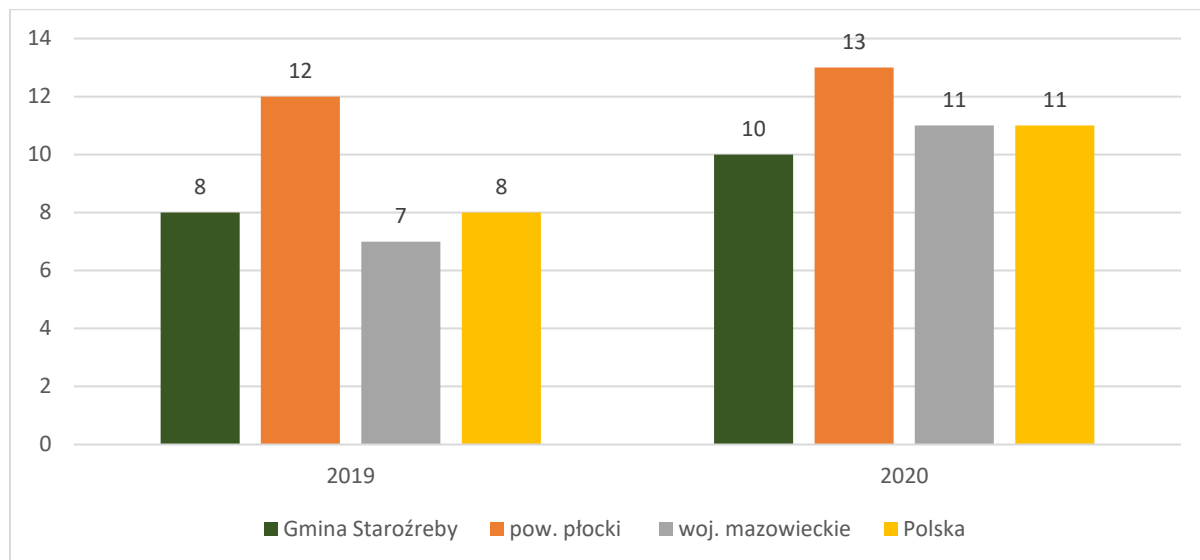
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu o stanie Gminy Staroźreby za rok 2020, str.71 .

Wartości wskaźnika zagrożeń przypadających na 1 000 mieszkańców ukazane na poniższym wykresie świadczą, iż w latach 2019 i 2020 na terenie Gminy Staroźreby dochodziło

do mniej ilości zagrożeń niż miało to miejsce w powiecie plockim. W 2019 r. poziom miejscowych zagrożeń był taki sam, jak średnia tego wskaźnika w Polsce. Na przestrzeni badanych lat widać wzrost tych zagrożeń w Gminie.

Wykres 7 Miejscowe zagrożenia na 1000 ludności w latach 2019 i 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 01.10.2021).

Podsumowując, należy zauważyć, iż władze samorządowe podejmują samodzielnie lub w partnerstwie sukcesywne działania ukierunkowane na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców. Zwiększanie poziomu bezpieczeństwa przyczynia się do podnoszenia atrakcyjności Gminy pod względem turystycznym i gospodarczym.

Ponadto w najbliższych latach można się spodziewać wzrostu zapotrzebowania na usługi w ramach pomocy społecznej, ochrony środowiska oraz cyfryzacji. Sytuacja ta wynika z omówionych wcześniej trendów demograficznych, ale i pożądanych zmian (w tym środowiskowych) w Polsce i na świecie.

Poniższa tabela zawiera podsumowanie rozważań zaprezentowanych w rozdziale odnośnie sfery społecznej w postaci analizy SWOT. Narzędzie to pozwala na zestawienie silnych i słabych stron jednostki samorządu terytorialnego (ang. *Strengths* oraz *Weaknesses*), przy jednoczesnym określeniu szans i zagrożeń rozwojowych (ang. *Opportunities* oraz *Threats*). Poza tym analiza SWOT umożliwia zebranie oraz usystematyzowanie informacji o wewnętrznym potencjale Gminy, jego dostrzeganych barierach, a także zwrócenie uwagi na

pojawiające się w otoczeniu szanse oraz zagrożenia mające wpływ na działalność Gminy oraz jej rozwój.

Tabela 20 Analiza SWOT dotycząca sfery społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wzrost liczebności populacji wiejskiej, - więcej osób melduje się ze wsi niż z miast, - zwiększający się udział osób w wieku produkcyjnym, - większość placówek oświatowych jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, - wzrost liczby dzieci i oddziałów przedszkolnych, - wzrost średniej z egzaminu ósmoklasisty z matematyki, - szeroki wachlarz form indywidualnej aktywności kulturalnej, - uruchomienie zintegrowanego systemu bibliotecznego MAK+, - funkcjonowanie różnorodnych form aktywności społecznych: kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich, chór czy orkiestra dęta, - realizacja zadań w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starożrebach na lata 2019-2023, - szeroki zakres pomocy społecznej, - spadek liczby gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej,	- spadek liczby ludności przekracza wartości krajowe i dla powiatu, - spadek gęstości zaludnienia, - ujemne saldo migracji, - liczba zgonów mieszkańców Gminy przewyższa liczbę urodzeń, - wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej w populacji, - tendencja zwyżkowa w przypadku wskaźnika obciążenia demograficznego, - spadek całkowitej liczby uczniów szkół w latach 2014-2019, - spadek współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych, - brak podejmowania współpracy w 2020 r. ze stowarzyszeniami prozdrowotnymi, - wzrost miejscowych zagrożeń na 1 000 ludności w latach 2019 i 2020 .

• więcej przychodni przypada na 10 000 mieszkańców w Starożrebach niż w powiecie plockim w latach 2014-2020, • mniejsza liczba mieszkańców przypada na aptekę ogólnodostępną w Starożrebach niż jest to w powiecie czy Polsce, • prowadzenie działań profilaktyczno-zdrowotnych w jednostkach podległych, • wysoka frekwencja w wyborach wójta	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• dzięki wprowadzeniu programu 500+, możliwy jest wzrost urodzeń dzieci, • wzrost potrzeby kreatywnego spędzanie czasu wolnego, • moda na zdrowy styl życia i aktywność sportową, • możliwość pozyskania środków (w tym z UE perspektywie 2021-2027) na działania prospołeczne, jak prowadzenie szkoleń i zajęć doskonalących dzieci i młodzież.	• niekorzystny trend demografii, malejący przyrost naturalny, starzejące się społeczeństwo, • wzrost kosztów opieki zdrowotnej, • przyciąganie młodych ludzi z gminy przez większe miasta ościenne, • następstwa gospodarcze i społeczne powstałe w wyniku pandemii COVID-19, • wzrost zapotrzebowania na świadczenia w ramach pomocy społecznej, • rozwój zjawiska wykluczenia społecznego, w tym cyfrowego.

Źródło: opracowanie własne.

3. Sfera gospodarcza

3.1. Podmioty gospodarcze i lokalny rynek

Na przedsiębiorczość wpływa wiele czynników, są to głównie czynniki makroekonomiczne, takie jak przepisy prawa, system podatkowy, trendy społeczne czy też dostęp do finansowania, ale i czynniki mikroekonomiczne. Czynniki makroekonomiczne są zależne od działań władz lokalnych czy regionalnych i mają wpływ na inicjowanie przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Rozwój gospodarczy ma istotny wpływ na wzrost atrakcyjności dla inwestorów, którzy mogą wybrać dany region na realizację swoich inwestycji i rozwinięcie biznesu.

Na terenie Gminy Starożreby znajdują się tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przeznaczone pod funkcje mieszkaniowo-usługowe, adaptacyjne, usługowo-produkcyjne. Gmina realizuje Program Postępowania Naprawczego do końca 2021 r., który został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Płocku, stąd też wynikają ograniczone możliwości w promocji Gminy. Przyszłościowo promocja Gminy będzie wdrażana i stopniowo realizowana.

Aktualnie Gmina nie oferuje zniżek dla przedsiębiorców z uwagi na ograniczone możliwości finansowe. Gmina nie posiada w swoich zasobach finansowych środków celowych na realizację pomocy przedsiębiorcom podczas pandemii. Władze Gminy utrzymują jak najlepsze relacje z lokalnymi przedsiębiorcami, którzy prowadzą działalność na terenie Gminy. Współpraca opiera się na wzajemnej pomocy, co sprowadza się m.in. do promowania lokalnych biznesów w mediach społecznościowych Gminy. Poniższa tabela przedstawia podmioty gospodarcze według rodzajów działalności PKD 2007 na przestrzeni lat 2014-2020.

Tabela 21 Podmioty gospodarcze wg grup rodzajów działalności PKD 2007

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	28 ^m	27	28	27	25	26	26
2	przemysł i budownictwo	96 ^m	97	100	102	113	128	137

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3	pozostała działalność	240 ^m	247	249	248	253	260	265
4	Ogółem	364 ^m	371	377	377	391	414	428

m - Zmiany metodologiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 18.10.2021).

Jak wskazuje powyższa tabela, w Gminie Staroźreby na przestrzeni lat 2014-2020 odnotowano spadek rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, który wyniósł – 7,17%. W przypadku przemysłu i budownictwa odnotowano wzrost o 42,71%.

54,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Staroźreby pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 14,8% w przemyśle i budownictwie, 12,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)¹.

W latach 2014-2020 wśród przedsiębiorstw prywatnych w Gminie Staroźreby dominowały przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, a więc należące do sektora mikroprzedsiębiorstw (sektor MŚP), co ukazuje poniższa tabela. W badanym przedziale czasu ich odsetek w ogóle przedsiębiorstw w Gminie kształtował się na poziomie 97,49%. Dopiero w 2020 r. przekroczył on ten próg osiągając 98,8% (2014 r. – 96,49%; 2015 r. – 96,59%; 2016 r. – 96,26%; 2017 r. – 96,87%; 2018 r. – 97,01%; 2019 r. – 97,21%). W omawianym okresie obserwuje się sukcesywny wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw (24,57%) co wpisuje się w trendy ogólnokrajowe², przy zmniejszającej się liczbie przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób (-17,65%). To korzystne zjawisko, ponieważ zwiększa ono szanse na zatrudnienie i zmniejsza liczbę bezrobotnych w Gminie.

¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Starozreby, (dostęp: 18.10.2021).

² Działalność przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób w 2019 r., oprac. GUS, Warszawa 2020, s. 33.

Tabela 22 Podmioty wg klas wielkości na 1 000 mieszkańców ogółem

Liczba osób	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 9	46,8 ^m	48,2	48,9	49,5	51,9	55,7	58,3
10 – 49	1,7 ^m	1,7	1,9	1,6	1,6	1,5	1,4
50 – 249	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Razem	48,5 ^m	49,9	50,8	51,2	53,5	57,4	59,8

m - Zmiany metodologiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 17.12.2021).

Wartość wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych według klas wielkości przypadających na 10 tys. mieszkańców będących w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie dla Gminy wzrastała, co wpisuje się w trendy powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Poziom tego wzrostu w ujęciu procentowym dla ogółu podmiotów wyniósł 21,78%, a więc był znacznie wyższy niż wartości wskaźnika dla kraju, które ukształtowały się na poziomie 20,45%. Podobnie kształtował się wzrost tego wskaźnika dla mikroprzedsiębiorstw, który w Gminie przyjął wartość 23,04%, czyli przekroczył poziom dla kraju (21,49%), co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 23 Podmioty według klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym (jednostka miary: jednostka)

Jednostka	Klasa wielkości według liczby zatrudnionych	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Starożreby	Ogółem	778,6 ^m	793,8	807,8	811,6	851,1	911,7	948,2
	0 - 9	750,8 ^m	765,9	777,8	785,8	825,0	885,3	923,8
	10-49 osób	27,8 ^m	27,8	30,0	25,8	26,1	24,2	22,2
	50-249 osób	0,0 ^m	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	2,2
	250 i więcej osób	0,0 ^m	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
pow. płoński	Ogółem	996,5 ^m	1 028,3	1 045,7	1 071,3	1 119,2	1 186,9	1 247,5
	0 - 9 osób	945,8 ^m	978,0	994,7	1 022,0	1 071,1	1 138,5	1 199,3
	10-49 osób	43,7 ^m	43,4	44,1	42,9	42,2	42,3	41,9

Jednostka	Klasa wielkości według liczby zatrudnionych	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	50-249 osób	6,5 ^m	6,5	6,4	6,0	5,5	5,7	5,8
	250 i więcej osób	0,4 ^m	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
woj. mazowieckie	Ogółem	2 245,8 ^m	2 333,5	2 418,2	2 501,4	2 538,5	2 671,5	2 792,7
	0 - 9 osób	2 150,9 ^m	2 237,7	2 320,4	2 401,3	2 445,0	2 577,9	2 698,8
	10-49 osób	76,3 ^m	77,2	78,9	80,9	75,0	75,1	75,4
	50-249 osób	15,3 ^m	15,4	15,5	15,8	15,1	15,2	15,2
	250 i więcej osób	3,3 ^m	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Polska	Ogółem	1 700,2 ^m	1 743,3	1 783,0	1 832,6	1 876,0	1 958,6	2 047,9
	0 - 9 osób	1 625,5 ^m	1 668,0	1 706,5	1 755,5	1 801,8	1 885,4	1 974,9
	10-49 osób	60,6 ^m	61,3	62,3	62,8	60,2	59,3	59,1
	50-249 osób	12,2 ^m	12,2	12,3	12,4	12,1	12,0	12,0
	250 i więcej osób	1,8 ^m	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 19.10.2021).

O aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy decyduje też wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do REGON na 1000 ludności, który ukazano w poniższej tabeli. Pomimo tego, że wartości tego wskaźnika dla Gminy Starożreby nie przekroczyły poziomów osiągniętych przez powiat, województwo i kraj, to cechowała je duża dynamika wzrostu. Poziom omawianego wskaźnika dla Gminy wzrósł o 22,45%, podczas gdy dla powiatu wzrósł on o 22,22%, województwa o 17,99%, zaś dla kraju o 14,02%.

Tabela 24 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności

Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Starożreby	49 ^m	50	51	51	54	57	60
pow. płocki	63 ^m	65	66	67	70	74	77

Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
woj. mazowieckie	139 ^m	143	147	150	151	158	164
Polska	107 ^m	109	110	112	114	117	122

m - Zmiany metodologiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 19.10.2021).

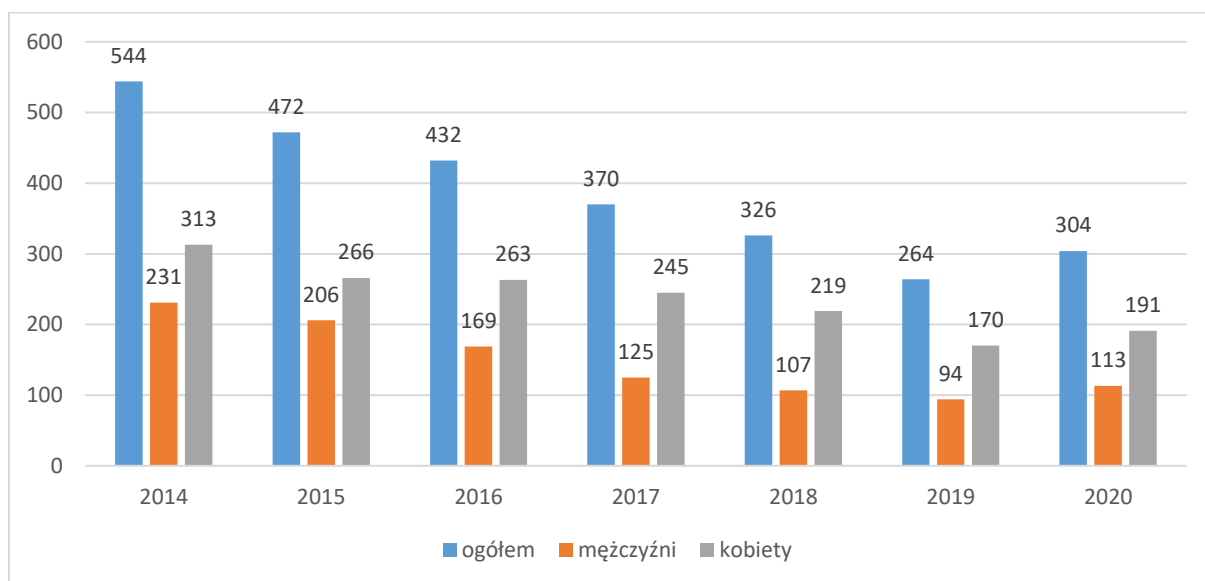
3.2. Rynek pracy

Rynek pracy kształtowany jest poprzez podaż pracy oraz popyt na pracę. Podaż pracy to zasób siły roboczej – ogół osób już pracujących bądź poszukujących zatrudnienia za określoną płacę. Popyt na pracę rozumiany jest jako zgłaszane przez pracodawców zapotrzebowanie na pracę, czyli liczba osób, którą pracodawcy gotowi są zatrudnić oferując określone wynagrodzenie. Istotnymi czynnikami wpływającymi na popyt na pracę są koszty i wydajność pracy oraz zapotrzebowanie na dobra i usługi. Popyt na pracę jest więc popytem pochodnym – wynikającym z popytu na produkty lub usługi, do wytworzenia których potrzebna jest praca.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2014-2020 w Gminie Staroźreby zmalała o niemal połowę (44,12%). Spadek ten zaprezentowany jest w poniższej tabeli, wpisuje się on w trendy ogólnokrajowe, jego wartość była wyższa w porównaniu do odnotowanych spadków w województwie (41,90%), w powiecie (41,72%) oraz kraju (42,67%). Jak pokazuje poniższy wykres, w Gminie większy ubytek bezrobotnych zarejestrowanych nastąpił wśród mężczyzn (51,08%), co również wpisuje się w trendy w powiecie (49,30%), województwie (41,90%) i Polsce (40,23%).

Wykres 8 Bezrobotni zarejestrowani według płci w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020

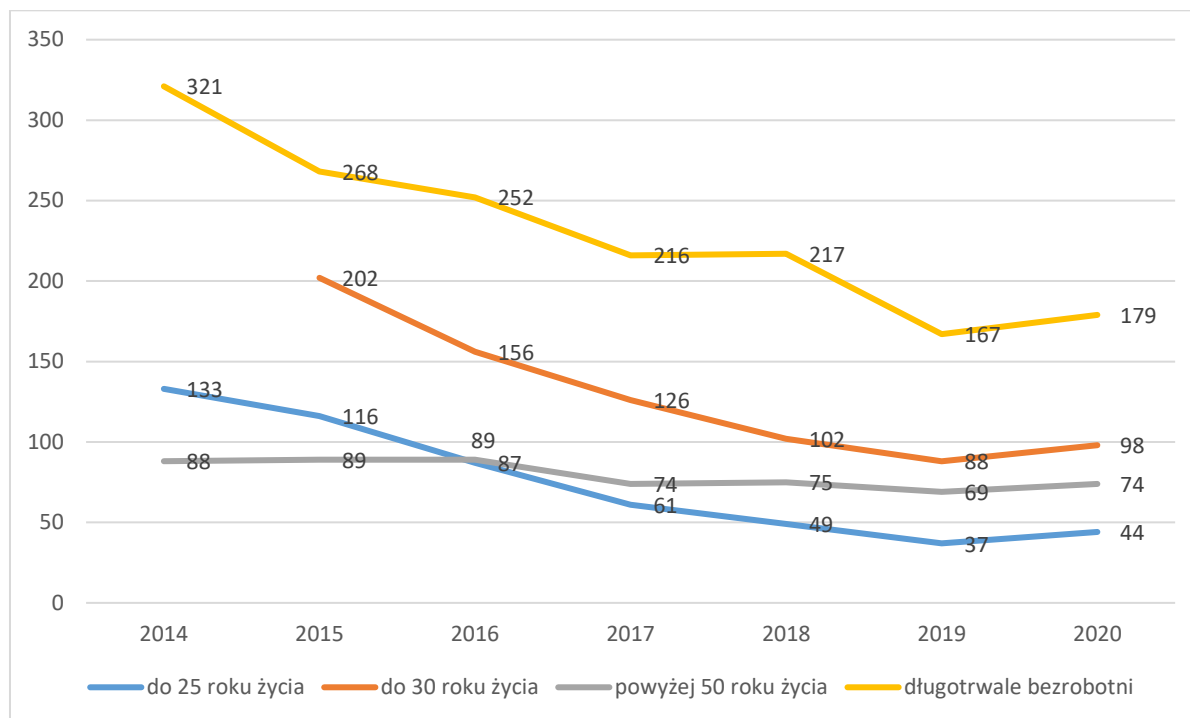

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 08.10.2021).

W Gminie Staroźreby odnotowuje się spadek zarejestrowanych w Urzędzie Pracy liczby osób bezrobotnych, co więcej następuje także spadek bezrobotnych zarejestrowanych, którzy mieszczą się w grupach defaworyzowanych na rynku pracy ze względu na wiek, co ukazano na poniższym wykresie. Od 2014 r. do 2020 r. zarejestrowano największy spadek liczby bezrobotnych w najmłodszej grupie, czyli osób do 25 roku życia. Wyniósł on -66,92%; taka sytuacja może świadczyć o tym, że przedsiębiorcy mogli dawać szansę na pracę osobom, które są bez kompetencji i zawodowego doświadczenia. Jest to sytuacja pozytywna, ponieważ otwiera ona rynek pracy dla osób młodych, które kończą studia i podejmują pierwszą pracę. W przypadku osób do 30 roku życia spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł 51,49%. Wartości wskazane na wykresie pokazują, iż na terenie Gminy Staroźreby największe problemy ze znalezieniem pracy miały osoby w wieku powyżej 50 roku życia; odsetek ten wyniósł tylko 15,91%.

Wykres 9 Bezrobotni zarejestrowani do 25 roku życia, do 30 roku życia, powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotni w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 08.10.2021).

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez GUS w Gminie Staroźreby całkowita liczba pracujących według innego podziału niż PKD w latach 2014-2020 wzrastała. Wzrost ten osiągnął poziom 5,57%, a więc był niższy niż w powiecie 9,07%, w województwie 14,14% i kraju 8,99%. Wyższą wartość wskaźnik osiągnął wśród pracujących mężczyzn (29,00%). Był on wyższy niż w powiecie, województwie i kraju. Kobiety stanowiły mniejszość w ogóle pracujących według innego podziału niż wg PKD; co więcej ich udział wśród pracujących był niższy niż w powiecie, województwie i w Polsce(zob. poniższa tabela). –

Tabela 25 Pracujący w Gminie według płci według innego podziału niż PKD ogółem(jednostka miary: osoba)

Jednostka		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Wzrost / Spadek %
Gmina Staroźreby	kobiety	241	241	237	262	272	216	231	-4,15
	mężczyźni	100	90	95	117	107	119	129	29,00
	ogółem	341	331	332	379	379	335	360	5,57
pow. płocki	kobiety	5 634	5 893	5 945	6 095	6 025	6 032	5 982	6,18
	mężczyźni	5 452	5 535	5 715	5 991	6 072	6 093	6 109	12,05
	ogółem	11 086	11 428	11 660	12 086	12 097	12 125	12 091	9,07
woj. mazowieckie	kobiety	780 034	791 547	825 508	851 710	867 475	892 871	881 310	12,98
	mężczyźni	709 720	719 602	758 756	789 970	804 225	822 563	819 032	15,40
	ogółem	1 489 754	1 511 149	1 584 264	1 641 680	1 671 700	1 715 434	1 700 342	14,14
Polska	kobiety	4 434 573	4 493 490	4 627 345	4 742 064	4 823 490	4 906 709	4 846 223	9,28
	mężczyźni	4 429 842	4 441 612	4 597 706	4 733 947	4 820 085	4 882 334	4 814 701	8,69
	ogółem	8 864 415	8 935 102	9 225 051	9 476 011	9 643 575	9 789 043	9 660 924	8,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 11.10.2021).

W latach 2014-2020 sytuacja na rynku pracy w Gminie wpisywała się w trendy ogólnokrajowe. Stopniowo następował tu spadek całkowitej liczby bezrobotnych zarejestrowanych, a ich największy odsetek stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Jednocześnie największe trudności ze znalezieniem pracy miały osoby powyżej 50 rok życia, a więc klasyfikujące się do grupy osób w wieku poprodukcyjnym, niemobilnym. Za pozytywne zjawisko cechujące Gminę uznać trzeba niższy niż w skali ogólnokrajowej odsetek osób bezrobotnych w ogóle osób w wieku produkcyjnym. Taki stan rzeczy zmieniła sytuacja pandemiczna trwająca od marca 2020 r., która negatywnie wpłynęła na koniunkturę gospodarczą i co za tym idzie, na rynek prac. W tym wypadku Gmina Staroźreby wpisuje się w trendy ogólnokrajowe, polegające na wzroście poziomu bezrobocia rejestrowanego, jednak w przypadku Gminy przyrost ten był znacznie wyższy. Dodatkowo uwagę zwraca wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych. W 2020 r. w Gminie Staroźreby, osiągnął on wartości znacznie wyższe niż w powiecie, województwie i kraju. Ponadto spośród grup defaworyzowanych największe trudności w znalezieniu pracy napotykali najstarsi bezrobotni.

Poprawa sytuacji na rynku pracy, zwłaszcza podczas i po ustąpieniu pandemii, wymaga szeregu działań wspieranych odpowiednimi zasobami finansowymi ukierunkowanymi na aktywizację młodszych i starszych mieszkańców, wspieranie gospodarki regionu i współpracę z przedsiębiorcami.

W tabeli poniższej zawarto podsumowanie rozważań zaprezentowanych w rozdziale odnośnie strefy gospodarczej w postaci analizy SWOT, tj. najczęściej wykorzystywanego narzędzia analizy strategicznej. Analiza ma na celu określenie najlepszych kierunków rozwoju dla Gminy Staroźreby i polega na zaprezentowaniu mocnych i słabych strony z szansami i zagrożeniami dla Gminy.

Tabela 26 Analiza SWOT dotycząca sfery gospodarczej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• promocja lokalnych biznesów w mediach społecznościowych, • wzrost udziału przemysłu i budownictwa,	• brak zniżek dla przedsiębiorców z uwagi na ograniczone możliwości finansowe Gminy, • spadek udziału rolnictwa, leśnictwa i rybactwa na przestrzeni lat 2014-2020,

• od 2019 r. na terenie Gminy funkcjonuje średnie przedsiębiorstwo zatrudniające od 50 do 249 osób, • wzrost wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych wg klas wielkości przypadających na 10 tys. osób będących w wieku produkcyjnym, • większa dynamika wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu płockiego, województwa mazowieckiego i kraju, • najwyższy spadek liczby bezrobotnych osób do 25 roku życia, • realizacja Programu Postępowania Naprawczego Gminy Staroźreby.	• mniejsza liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 000 ludności w porównaniu do powiatu płockiego, województwa mazowieckiego i kraju, • najmniejszy spadek liczby bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia, • spadek liczby pracujących kobiet wg innego podziału niż PKD, • wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych w 2020 r.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• możliwość skorzystania ze środków zewnętrznych na rozpoczęcie i rozwój przedsiębiorczości, • dostępność środków zewnętrznych na rozwój Gminy (m.in. fundusze Unii Europejskiej w perspektywie 2021-2027), • stały spadek bezrobocia w kraju, • możliwość zatrudnienia w pobliskich aglomeracjach miejskich, • możliwość utworzenia na terenie gminy gospodarstw agroturystycznych.	• następstwa gospodarcze i społeczne powstałe w wyniku pandemii COVID-19, • zmiany w ustawodawstwie powodujące utratę dochodów do budżetu gminy (np. zwolnienia z podatku), • niewielka liczba firm skłonnych inwestować na terenach wiejskich, • brak zainteresowania kreowaniem nowoczesnych inicjatyw gospodarczych.

Źródło: opracowanie własne.

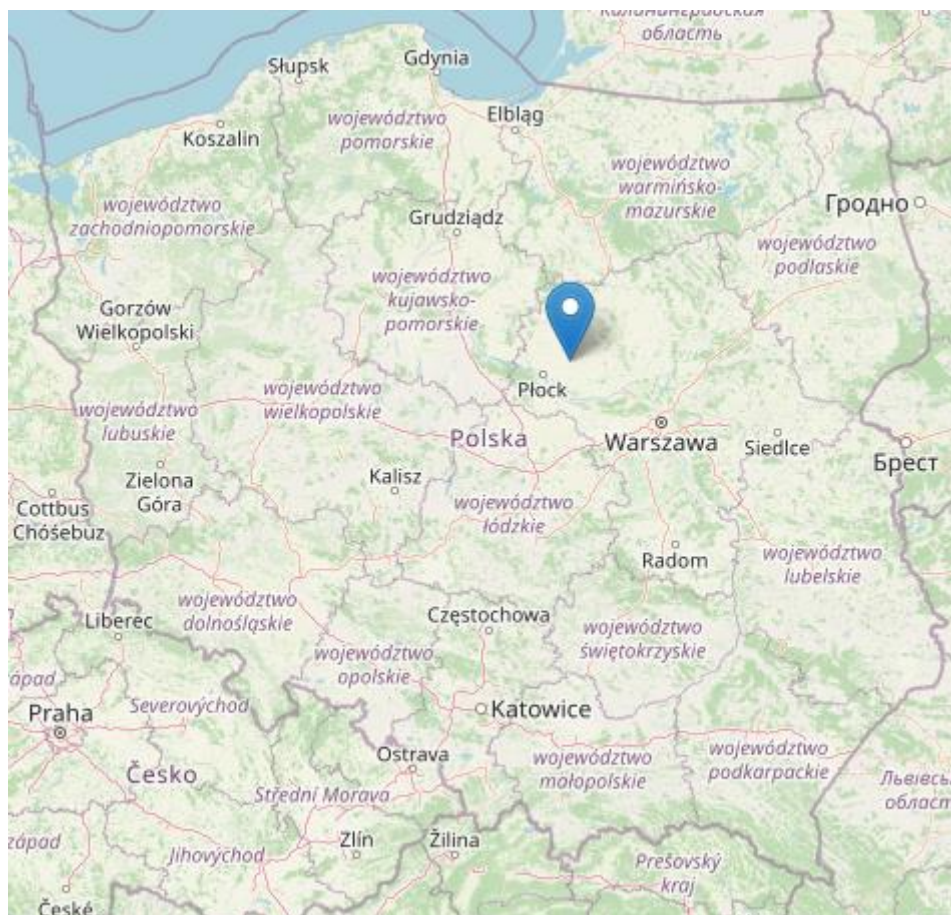

4. Sfera przestrzenna

4.1. Przestrzeń i środowisko

Gmina Starożreby to gmina wiejska położona w środkowej części Polski w powiecie plockim w zachodniej części województwa mazowieckiego. Gmina położona jest na 24 kilometrze drogi biegnącej z Płocka na północny wschód do Góry – ku trasie Bydgoszcz-Warszawa (zob. poniższa mapa).

Mapa 1 Położenie Gminy Starożreby na obszarze Polski

Źródło: <https://mapa.livecity.pl/miasto/Staro%C5%BAreby,0577060> (dostęp: 03.09.2021).

Gmina Starożreby jest jedną z 314 gmin w województwie mazowieckim i jedną z 15 gmin wiejskich w powiecie plockim (3 gminy miejsko - wiejskie i 12 gmin wiejskich) (zob. poniższa mapa). Graniczy z następującymi gminami:

- od północy z gminą Drobin,
- od wschodu z gminą Baboszewo, Dzierżążnia i Raciąż,

- od zachodu z gminą Bielsk i Radzanowo
- od południa z gminą Bulkowa.

Większe ośrodki miejskie znajdujące się w pobliżu Gminy Staroźreby to: Płock, Płońsk, Drobin. Odległość od stolicy województwa – Warszawy – wynosi około 100 km.

Mapa 2 Lokalizacja Gminy Staroźreby w powiecie płockim

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Staro%C5%BAreby_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Staro%C5%BAreby_(gmina)) (dostęp: 03.09.2021).

Gmina Staroźreby zajmuje powierzchnię 137,6 km². W skład Gminy wchodzi 37 sołectw: Aleksandrowo, Begno, Bromierz, Bromierzyk, Brudzyno, Bylino, Dąbrusk, Dłużniewo, Goszczyno, Karwowo, Kierz, Krzywanice, Mieczyno, Nowa Góra, Nowa Wieś, Nowe Staroźreby, Nowy Bromierz, Nowy Bromierzyk, Płonna, Preciszewo, Preciszewo-Kolonia, Przedbórz, Przedpełce, Rogowo, Rostkowo, Sarzyn, Sędek, Słomkowo, Smardzewo, Staroźreby, Staroźreby-Hektary, Stoplin, Strzeszewo, Szulbory, Worowice-Wyroby, Zdziar Mały, Zdziar Wielki.

Pod względem geograficznym Gmina położona jest w obrębie Wysoczyzny Płońskiej, która jest zaliczana do równin morenowych, wzbogaconych wzgórzami morenowymi i kemowymi. Są one pozostałościami po dennych morenach czołowych. Obszar gminy położony jest na terenie Krainy Mazowiecko-Podlaskiej w dorzeczu rzek Wkry i Wisły. W krajobrazie dominują tereny równinne i lekko faliste. Wysokości wzniesień wahają się od 125 do 130 m n.p.m. W sołectwie Zdziar znajduje się najwyżej położony teren na wysokości 155 m n.p.m.

Rysunek 3 Położenie arkusza Gminy Starożreby na tle jednostek fizycznogeograficznych

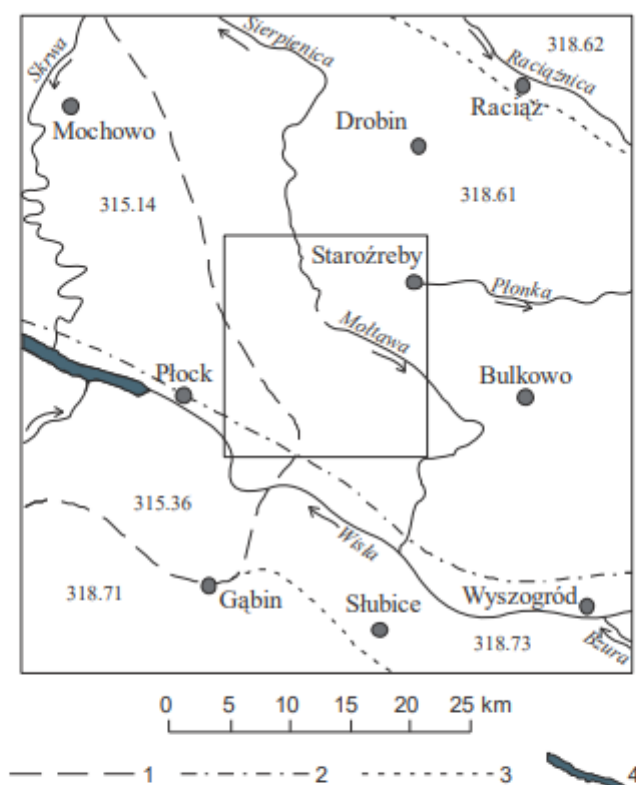

Fig. 1. Położenie arkusza Starożreby na tle jednostek fizycznogeograficznych wg J. Kondrackiego (2000)

1 – granice podprovincji, 2 – granice makroregionów, 3 – granice mezoregionów, 4 – Zbiornik Włocławski	
podprovincia Pojezierza Południowobałtyckie	podprovincia Niziny Środkowopolskie
makroregion Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie	makroregion Nizina Północnomazowiecka
mezoregion Pojezierze Dobrzyńskie (315.14)	mezoregion Wysoczyzna Płońska (318.61)
	Równina Raciąska (318.62)
makroregion pradolina Toruńsko-Eberswaldzka	makroregion Nizina Środkowomazowiecka
mezoregion Kotlina Płocka (315.36)	mezoregion: Równina Kutnowska (318.71)
	Kotlina Warszawska (318.73)

Źródło: Objasnienia do mapy georodowiskowej Polski 1:50 000 Arkusz Starożreby (445), Warszawa 2010, str.5.

Omawiany obszar leży w środkowej części synklinorium brzeżnego, nazywanego niecką warszawską lub płocką (zob. powyższy rysunek). Na podstawie podziału fizyczno-geograficznego Polski (Kondracki, 2000) należy zauważyć, że opisywany obszar położony jest w zasięgu trzech makroregionów, takich jak: Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego i Niziny Północnomazowieckiej. Natomiast do wskazanych jednostek należą mezoregiony, jak Wysoczyzna Płońska, która zajmuje znaczną część obszaru arkusza, Pojezierze Dobrzyńskie oraz Kotlina Płocka.

W Gminie Starożreby przeważają lasy sosnowe, olchowe i brzozowe. W dorzeczu rzeki Płonki znajduje się ciąg przyrodniczo-krajobrazowy, na terenie, którego buduje swoje gniazda objęty ochroną perkoz dwuczuby. To region okolony dolinami Skrwy, Wkry i Wisły. Krajobraz

Gminy to głównie tereny równinne i lekko faliste. Pod względem hydrologicznym Gmina należy do zlewni rzeki Wkry. W ramach odwadniania prowadzony jest system rowów melioracyjnych, których odbiornikiem jest rzeka Płonka, Sierpienica oraz częściowo rzeka Mołtawa, Dobrzyca i Karsówka. Początek Rzeki Płonki zlokalizowany jest w miejscowości Starożreby, natomiast uchodzi do Wkry w miejscowości Kołożąb. Średni przepływ rzeki Płonki w naturalnych warunkach wynosi $2,06 \text{ m}^3/\text{s}$, natomiast najmniejszy średni przepływ wody równa się $0,61 \text{ m}^3/\text{s}$.

Gmina położona jest w Środkowej Dzielnicy Klimatycznej. Odznacza się ona wyrównanymi warunkami termicznymi oraz równomiernym nasłonecznieniem. Parametry klimatu panujące na terenie Gminy:

- średnia roczna temperatura: $8,2 \text{ }^\circ\text{C}$,
- średnia roczna suma opadów: 530 mm,
- średnia dobową temperatura w grudniu i styczniu: -5°C ,
- średnia dobową temperatura w lipcu: 19°C ,
- długość okresu wegetacyjnego: 210-220 dni,
- wiatry: zachodnie.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez GUS w 2020 r. powierzchnia gruntów leśnych na obszarze Gminy wynosiła 598,19 ha, w tym grunty leśne publiczne stanowiły 367,17 ha, natomiast grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych stanowiły 366,74 ha. Ogół powierzchni zalesionych zajmuje 7,00 % całego terytorium Gminy, odsetek ten był znacznie niższy niż średnia krajowa (29,6%) oraz niższy od średniej w powiecie płońskim (17,1%) i województwie mazowieckim (23,4 %). Na terenie Gminy Starożreby istnieją parki dworskie, w których przeważają takie gatunki liściaste, jak: grab pospolity, olcha szara, lipa drobnolistna, brzoza brodawkowata, kasztanowiec, topola, wiąz, klon ostrolistny czy jesion wyniosły. Park w Gminie Starożreby zajmuje powierzchnię 9,0 ha w tym 1,1 ha zajmują stawy. Jest on największym parkiem dworskim w tej Gminie (zob. poniższe zdjęcie). Ponadto na terenie Gminy znajdują się również parki dworskie w Bromierzyku, Bromierzu, Opatówcu, Nowej Górze i Piącznie.

Zdjęcie 2 Park dworski w Starożrebach

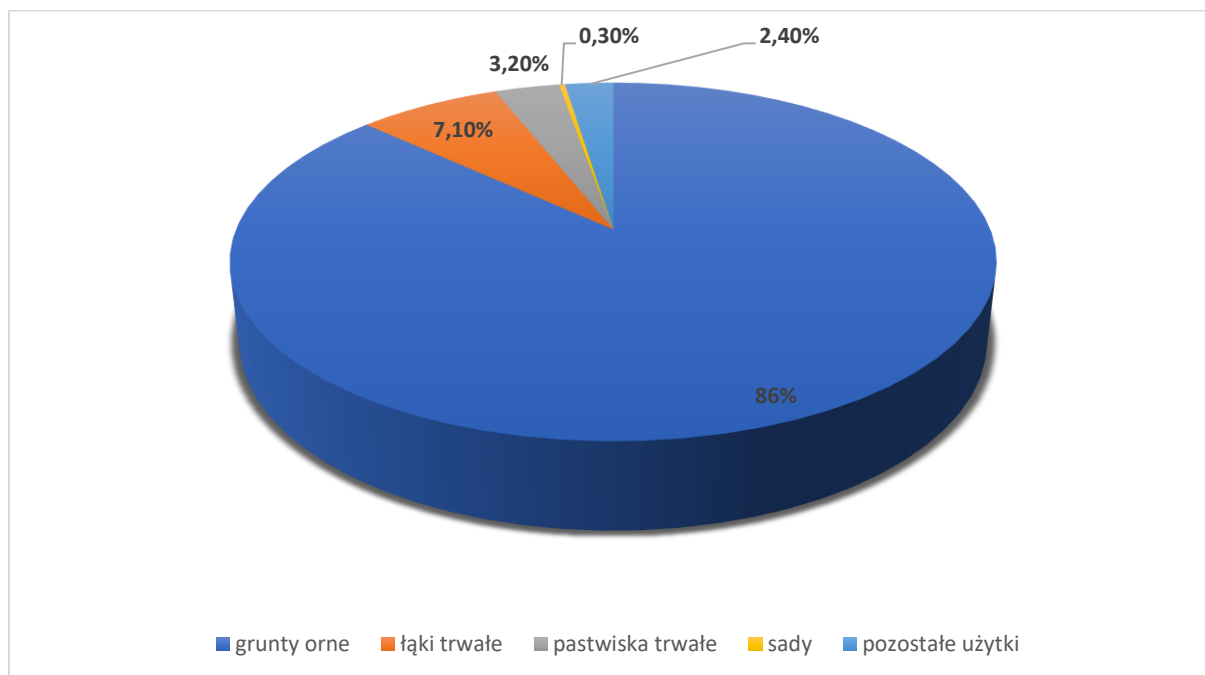
Źródło: <https://www.ciekawe-miejsca.net/przewodnik/polska/starozreby>.

Gmina Starożreby opiera się na utworach trzeciorzędowych i czwartorzędowych, jeśli chodzi o strukturę geologiczną. W przypadku utworów trzeciorzędowych zalicza się do nich iłowce, piaskowce glaukonitowe oraz piaski. Utwory czwartorzędowe na terenie Gminy występują w postaci piasków ze żwirami wodnolodowcowymi, piasków, gliny zwałowej oraz iłów. Użytki rolne należą do wysokiej klasy bonitacyjnej (I-III) gleb pochodzenia mineralnego, które podlegają ochronie.

Przeważająca część powierzchni Gminy (87%) to użytki rolne, tereny leśne zajmują jedynie 6 %. Ponadto Gmina nie posiada zakładów przemysłowych. Takie warunki sprawiają, że ma ona typowo rolniczy charakter. Gmina posiada gleby klasy słabej V-VI, ale również grunty klasy III-IV. W większości obszar ten zajmują gleby płowe. Dzięki wysokiej kulturze rolnej ta klasa gleby stanowi kompleks pszenno-dobry. Gdy przeznaczy się je pod uprawę bez wcześniejszego użytkowania rolniczego, stanowią kompleks żytni dobry, a nawet bardzo dobry. Łąki na glebach organicznych występują głównie w obrębie dolin rzecznych (zob. poniższy wykres).

Wykres 10 Struktura użytków rolnych w Gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu o stanie gminy za 2020 rok, str.45.

Na terenie Gminy przeważają wiatry o kierunku zachodnim. W okresie letnim dominują wiatry północno-zachodnie, zimą i jesienią przeważają wiatry południowo-zachodnie, zaś w przejściowych porach roku pojawiają się wiatry wschodnie.

Roczny bilans opadów wraz z parowaniem terenowym, które wynosi ok. 500 mm/rok, powodują deficyt wody w glebie, ale również szerzenie się zjawiska głębokich niżówek w lokalnie zasilanych ciekach. Na terenie województwa mazowieckiego średnie roczne zachmurzenie wskazuje 6,6-6,8 w skali pokrycia nieba 0-10.

Według danych BDL w 2020 r. obszary prawnie chronione zajmowały w Gminie Staroźreby powierzchnię 1,20 ha, dane te są niezmiennie od 2014 r. Gmina Staroźreby charakteryzuje się dużym udziałem gleb chronionych, które należą do wysokich klas bonitacyjnych (I-IVa). Powstały one na glinach zwałowych i pokrywają one powierzchnię Wysoczyzny Płońskiej, Starożrebów, Ciachcina, Kuchar, Ślepkowa, Kanigowa i Kłackowa, a także na Pojezierzu Dobrzyńskim w rejonie Stróżewka i Gulczewa.

Na obszarze Gminy Staroźreby ochroną prawną objęto pomniki przyrody oraz użytk ekologiczny. Na podstawie Rozporządzenia Nr 18, 19 Wojewody Mazowieckiego z dnia 9 maja 2007 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu plockiego

(DUWM.2007.89.2101) obiekty poddane ochronie to grupa drzew mi. Jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) oraz Kasztanowiec biały (*Aesculus hippocastanum*) oraz Dąb szypułkowy (*Quercus robur*). Pomniki te znajdują się na terenie prywatnym w parku. W 2019 r. ustanowiono dwa pomniki przyrody następujących drzew: Dąb Szypułkowy (*Quercus robur* L.), oraz Kasztanowiec Zwyczajny (*Aesculus hippocastanum* L.).

Wspomniany użytek ekologiczny jest pozostałością ekosystemów, których zadaniem jest zachowanie unikatowych zasobów genowych i typów siedlisk. Ta forma ochrony przyrody występuje jako obszar bagienny w postaci torfowiska, bagna i fragmentów lasu olchowego o niewielkiej powierzchni. Zadaniem użytków jest ochrona poprzez zachowanie cennych walorów przyrodniczych, bioróżnorodności, ostoi dla zwierząt leśnych oraz miejsc gniazdowania ptactwa.

W dorzeczu rzeki Płonki znajduje się ciąg przyrodniczo-krajobrazowy, na terenie, którego buduje swoje gniazda objęty ochroną perkoz dwuczuby (zob. poniższe zdjęcie). W Polsce gatunek ten jest objęty ochroną gatunkową ścisłą. Na *Czerwonej liście ptaków Polski* został sklasyfikowany jako gatunek najmniejszej troski (LC, *Least Concern*).

Zdjęcie 3 Perkoz dwuczuby

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Perkoz_dwuczuby#/media/Plik:Flickr_-_Rainbirder_-_Great_Crested_Grebe_\(Podiceps_cristatus\).jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Perkoz_dwuczuby#/media/Plik:Flickr_-_Rainbirder_-_Great_Crested_Grebe_(Podiceps_cristatus).jpg) (dostęp:20.09.2021).

Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 jest siecią obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych pod względem

przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej. W skład sieci NATURA 2000 wchodzi obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków oraz specjalne obszary siedlisk (SOO) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrody oraz dzikiej fauny i flory.

Podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem w Gminie Starożreby stanowi zaktualizowany w 2021 r. Program Ochrony Środowiska (POŚ) obejmujący chronologicznie lata 2021-2024, ale z perspektywą na lata 2025-2028. Dokument ten stanowi podstawowe narzędzie do prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie Gminy. Program pozwala na poprawę stanu środowiska naturalnego, efektywne zarządzanie środowiskiem, zapewnia skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stwarza warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Główne kierunki interwencji na terenie Gminy omawiane w POŚ wyznaczają:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zagrożenia hałasem (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Pola elektromagnetyczne (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gospodarowanie wodami (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gospodarka wodno-ściekowa (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gleby (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zasoby geologiczne (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);

- Zasoby przyrodnicze (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zagrożenia poważnymi awariami (uwzględniające stan aktualny, identyfikujące zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska).

W dniu 29 listopada 2017 r. Rada Gminy Starożreby przyjęła „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Starożreby na lata 2017-2032” (Uchwała Nr 170/XXIX/2017). Dokument ten jest podstawą do wnioskowania o dofinansowanie do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na działania z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest. Mieszkańcy Gminy Starożreby mogą ubiegać się o dotację na pokrycie kosztów na ten cel. Dotacja udzielana jest w formie gotówkowej, która polega na sfinansowaniu przez Gminę prac związanych z transportem, usuwaniem i składowaniem wyrobów zawierających azbest. W 2020 r. w ramach tego programu Gmina Starożreby uzyskała dofinansowanie w kwocie 42.240,00 zł od Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. W 2021 roku zutylizowano 75 ton wyrobów zawierających azbest przy dofinansowaniu WFOŚiGW w kwocie 28425,00 zł.

„Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Starożreby” został przyjęty Uchwałą Nr 87/XVI/2016 Rady Gminy Starożreby w dniu 12 maja 2016 r. i miał na celu redukcję emisji zanieczyszczeń powietrza ze szczególnym uwzględnieniem emisji pyłów i CO₂. Na podstawie inwentaryzacji wyznaczono obszary oraz sektory o największej emisji zanieczyszczeń. Celem tego planu jest dążenie do redukcji zużycia energii finalnej, emisji pyłu oraz zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł, co zostanie osiągnięte przy podniesieniu efektywności energetycznej i pozwoli na poprawę jakości powietrza w Gminie.

W 2020 r. w Ochotniczej Straży Pożarnej w Sędku i na Posterunku Policji w Starożrebach wymieniono piece centralnego ogrzewania, aby zmniejszyć koszty ogrzania wspomnianych budynków. Co więcej Gmina w 2020 roku pozyskała środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej dla Ochotniczych Straży Pożarnych w Starożrebach, Dłużniewie, Nowej Górze i Zdziarach Wielkich. W 2021 roku panele fotowoltaiczne zainstalowano także na OSP Smardzewo i Sędek.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

dla Gminy Staroźreby na lata 2015–2030 został zatwierdzony Uchwałą Nr 50/X/2015 Rady Gminy Staroźreby z dnia 28 października 2015 r. w sprawie przyjęcia Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Staroźreby na lata 2015–2030. Program ten zakłada propozycje w zakresie rozwoju i modernizacji poszczególnych systemów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe wraz z uzasadnieniem ekonomicznym; propozycje w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i wysokosprawnej kogeneracji; propozycje stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej; harmonogram realizacji zadań; przewidywane koszty realizacji proponowanych przedsięwzięć oraz źródła ich finansowania; ocenę potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych na obszarze gminy.

W okresie od 30.04.2020 r. do 30.06.2021 r. w ramach programu Mazowiecki Instrument Wsparcia Ochrony Powietrza Mazowsze 2020 (MIWOP Mazowsze 2020) dokonano inwentaryzacji wszystkich indywidualnych źródeł ciepła.

Od 1 stycznia 2020 r. gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie Gminy Staroźreby prowadzi już samodzielnie Gmina Staroźreby, a nie jak to było dotychczas Związek Gmin Regionu Płockiego. Na terenie gminy Staroźreby funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Urząd Gminy prowadzi także mobilną zbiórkę następujących kategorii odpadów: meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony pochodzące od samochodów osobowych (w ilości max. 4 szt. z nieruchomości), skutery, rowery, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory pochodzące z gospodarstwa domowego, odpady tekstylne i odzież, odpady budowlane i rozbiórkowe niezawierające gruzu pochodzące z remontów prowadzonych we własnym zakresie (np. płytki, okna, drzwi, ceramika i armatura łazienkowa, opakowania po farbách itp.).

W okresie od 19.08.2020 r. do 21.08.2020 dzięki dofinansowaniu z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w ramach programu priorytetowego 2.8 Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi, zrealizowano zadanie polegające na usunięciu folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej. Unieszkodliwiono i przekazano do recyklingu 88 Mg folii rolniczych, sznurka do owijania balotów, siatki, opakowań po nawozach typu Big Bag z terenu Gminy

Staroźreby.

Teren ten jest atrakcyjny pod względem turystyczno-krajoznawczym, zwłaszcza w okolicy doliny Wisły. Urodzajne gleby, a także dostępność do wody stworzyła doskonałe warunki do rozwoju i stabilizacji osadnictwa na terenie Gminy Staroźreby. Co więcej jest to typowy obszar rolniczy z niewielkimi kompleksami leśnymi. W związku z występowaniem na terenie Gminy Staroźreby wysokiej klasy gleb bonitacji oraz bliskim sąsiedztwie Płocka możliwy jest, oprócz rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysł czy działalność usługowa. Wpływ na to ma z pewnością fakt, że Gmina nie jest położona na obszarze objętym ścisłą ochroną. Z tej racji Gmina nie jest poddawana restrykcyjnym zakazom. Łąki rosnące na glebach organicznych zajmują bardzo małe obszary, jednakże pozwalają na hodowlę bydła na tym terenie.

4.2. Infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna

55% wszystkich dróg stanowią drogi, których gospodarzem jest Gmina Staroźreby.

Przez gminę przebiegają następujące drogi:

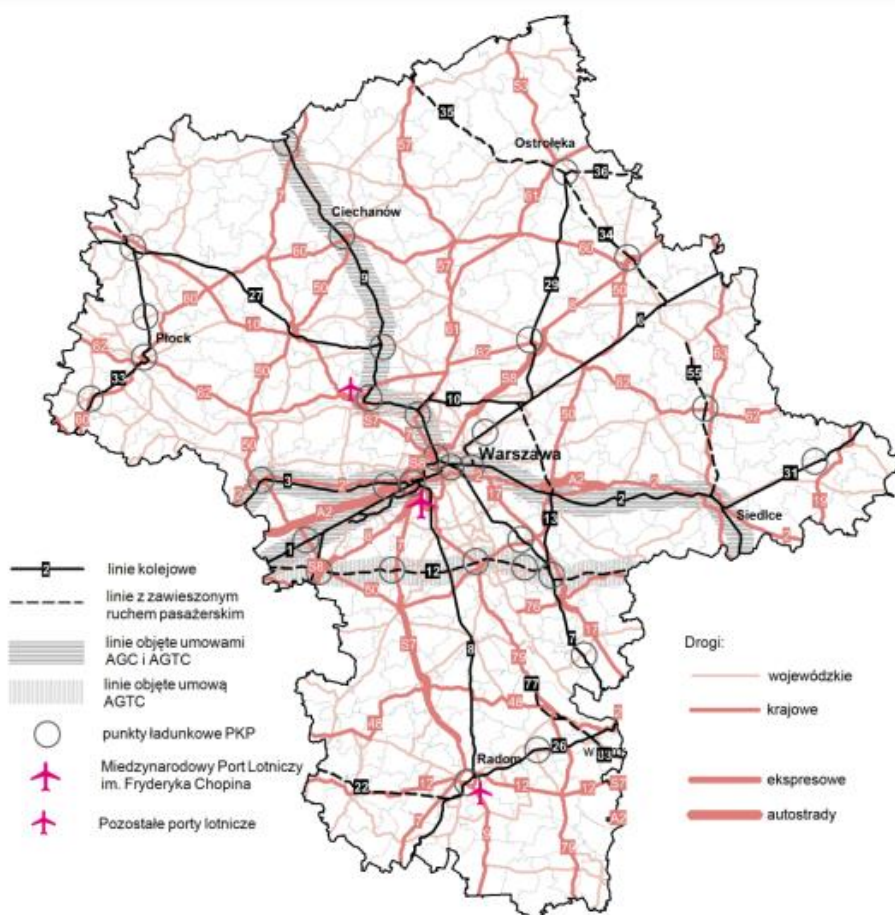
- krajowa nr 10 Warszawa-Toruń-Bydgoszcz,
 - wojewódzka nr 567,
- sieć dróg:
- powiatowych,
 - gminnych publicznych oraz ulic, w tym:
 - o nawierzchni bitumicznej,
 - o nawierzchni gruntowej i ulepszonej (żwirem, mieszanką).

Co więcej oprócz wspomnianych powyżej kategorii dróg na terenie Gminy znajdują się także drogi lokalne oraz dojazdowe do pól, które pojawiają się we wszystkich 37 sołectwach. Dróg tych nie można jednak zaliczyć do kategorii dróg gminnych, ponieważ nie spełniają one wymogów w odniesieniu do ich parametrów. Jednakże są bardzo istotne, bowiem niekiedy stanowią jedyną drogę dojazdową do pól czy posesji. Wraz z dostępem odpowiednich środków, drogi te są nawożone piaskiem, tłuczeniem oraz wyrównywane równiarką. Dodatkowo do poprawy bezpieczeństwa użytkowników tych dróg przy ich poboczach rozmieszczone są oprawy oświetleniowe.

Najbardziej zróżnicowanym województwem w Polsce jest Mazowsze. Jego stolica wyróżnia się najlepszymi powiązaniami komunikacyjnymi z siecią transportową regionalną i krajową, bardzo dużą gęstością dróg publicznych oraz najlepiej rozwiniętym transportem zbiorowym. Podregiony, takie jak ciechanowsko-płocki oraz ostrołęcko-siedlecki, odznaczają się niższą dostępnością komunikacyjną. Stolice tych regionów mają lepsze skomunikowanie z Warszawą niż wzajemnie między sobą(zob. poniższa mapa)

Mapa 3 Mapa sieci transportowej województwa mazowieckiego

Źródło: Plan wykonawczy do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku w obszarze transport i przestrzeń, str. 14

Jak wskazuje poniższa tabela, opracowana na podstawie danych udostępnionych przez GUS BDL, procentowy udział wydatków przeznaczanych na drogi publiczne w ogóle wydatków w Gminie Starożreby we wskazanych latach malał i był niższy niż średnia w powiecie, województwie i Polsce. Na przestrzeni analizowanych lat wartość tego spadku wyniosła aż 94,07% w Gminie, gdy tymczasem w powiecie wynosiła 24,36%, w województwie: 18,99% i Polsce: 13,24%.

Tabela 27 Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem (jednostka miary: %)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Staroźreby	11,8	2,5	5,1	3,9	8,3	1,8	0,7
2	pow. płoński	7,8	5,5	5,3	7,7	10,9	5,8	5,9
3	woj. mazowieckie	7,9	7,1	6,6	7,6	9,8	7,2	6,4
4	Polska	6,8	6,3	5,6	6,7	7,6	5,8	5,9

*gminy bez miast na prawach powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 12.10.2021).

W 2020 r. trzecią co do wielkości pozycją wydatków poniesionych przez Gminę były wydatki przeznaczone na transport i łączność. Koszty poniesione w tym temacie stanowiły 9,75% wydatków ogółem. Środki z tego tytułu były wydatkowane m.in. na utrzymanie lokalnych dróg publicznych oraz komunikację zbiorową. Ważnym wydatkiem tego działu poniesionym w 2020 r. było także uregulowanie zobowiązań za rok 2018 wobec wykonawcy zadania inwestycyjnego w zakresie budowy dróg. Mieszkańcy Gminy w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby strategii rozwoju gminy jako najpilniejsze działania w obszarze rozwoju Gminy Staroźreby wskazywali poprawę infrastruktury drogowej (63,7%).

Gmina Staroźreby zgodnie z Uchwałą nr 157/XXX/2020 z dnia 5 czerwca 2020 r. współpracuje z gminą Radzanowo w zakresie lokalnego transportu zbiorowego. Zgodnie z ustaleniami Gmina Radzanowo wyraziła zamiar zawarcia porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia wykonywania zadania publicznego w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego Gminie Staroźreby, przy założeniu, że nowoutworzona linia autobusowa będzie obsługiwana przez operatora publicznego transportu zbiorowego Gminy wyłonionego w trybie bezprzetargowym na podstawie art. 22 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym. Operator będzie posiadał odpowiednią bazę techniczną i tabor umożliwiający wykonywanie publicznego transportu zbiorowego. Operatorem publicznego transportu zbiorowego na obszarze administracyjnym stron porozumienia jest PKS Gostynin spółka z o. o. w Gostyninie, ul. 18 stycznia 36, 09-500 Gostynin, który jest podmiotem wewnętrznym Organizatora w rozumieniu art. 5 ust. 2 Rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r., dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu

pasażerskiego oraz uchylającego Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz.U. UE.L. 07.315.1). Porozumienie dotyczy wyłącznie linii autobusowych na trasie:

- Boryszewo Nowe ul. Boryszewska – Ciótkowo – Starożreby ul. Płocka (trasa po drodze wojewódzkiej 567).
- Boryszewo Nowe ul. Boryszewska – Ciótkowo – Krzywanice (trasa po drodze wojewódzkiej nr 567 i drodze krajowej nr 10).

Dzięki dopłatom ze środków Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. Gmina Starożreby zrealizowała zadanie w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Co więcej zostało utworzonych 18 linii autobusowych.

Na terenie Gminy brakuje tras rowerowych, które mogłyby stanowić atrakcję turystyczną, ale również motywować lokalną społeczność do spędzania wolnego czasu w aktywny sposób.

Przedstawione powyżej informacje dotyczące transportu i komunikacji na terenie Gminy Starożreby wskazują na dość niekorzystną sytuację w tym zakresie, zarówno na poziomie lokalnym, jak i ponadlokalnym. Na potrzebę modernizacji dróg gminnych wskazywali uczestnicy badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania diagnostycznego. Z drugiej strony, Gmina zlokalizowana jest na krańcu powiatu płockiego, w centrum kraju, ale poza zasięgiem głównych ciągów komunikacyjnych, tak drogowych, jak i kolejowych. Obie te trudności stanowią mogą poważne ograniczenie dla rozwoju turystyki, a tym samym gospodarki i społeczeństwa Gminy. Odpowiedni poziom infrastruktury komunikacyjnej to również jeden z czynników przyciągających potencjalnych inwestorów. Dla mieszkańców poprawa stanu dróg oznacza poprawę bezpieczeństwa oraz podwyższenie standardu życia.

4.3. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe pozostające w dyspozycji danej gminy czy miasta są jednym z najistotniejszych wskaźników, ukazujących poziom i jakość życia mieszkańców. Wraz ze wzrostem jakości i dostępności mieszkaniowej, jednostki terytorialne postrzegane są jako atrakcyjne na tle innych oraz częściej brane są pod uwagę przy wyborze miejsca osiedlenia.

Całkowita liczba budynków mieszkalnych w Gminie Starożreby w latach 2014-2020 wzrosła, a tendencja ta wpisywała się w trendy powiatowe, wojewódzkie oraz ogólnokrajowe, co obrazuje poniższa tabela. Obserwowany wzrost (0,60%) osiągnął poziom niższy w porównaniu do średniej w powiecie (6,03%), województwie (6,74%) i kraju (7,36%).

Tabela 28 Budynki mieszkalne ogółem

Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Starożreby	2 004	2 010	2 018	2 029	2 048	2 071	2 016
pow. plocki	29 981	30 340	30 697	31 080	31 387	32 128	31 788
woj. mazowieckie	890 559	899 130	907 970	916 995	924 913	955 960	950 579
Polska	6 182 136	6 244 730	6 308 344	6 375 734	6 443 611	6 629 920	6 636 883

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 12.10.2021).

W związku z powyższym wzrostem następował również wzrost liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców Gminy Starożreby, który w analizowanym przedziale czasowym wyniósł 7,58% (poniższa tabela). Przyrost ten formował się na wyższym poziomie niż w powiecie plockim (6,69%), ale niższym niż w województwie mazowieckim (8,37%) i Polsce (7,98%). Taka tendencja wzrostowa jest zjawiskiem pozytywnym, ponieważ stwarza warunki osiedleńcze dla mieszkańców.

Tabela 29 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Starożreby	308,7	312,4	314,3	317,9	323,3	328,3	332,1
2	pow. plocki	306,5	310,4	313,5	316,7	320,1	323,4	327,0

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3	woj. mazowieckie	406,2	410,1	415,2	420,4	426,2	432,3	440,2
4	Polska	363,4	367,3	371,3	375,7	380,5	385,9	392,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 12.10.2021).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie w 2020 r. obejmowała 82,0 m², była ona wyższa niż średnia wojewódzka oraz Polski, choć niższa niż miało to miejsce w powiecie (zob. poniższa tabela). W latach 2014-2020 w Starożrebach przeciętna powierzchnia użytkowa zwiększyła się o 1,11%, ten trend widoczny był również w przypadku pozostałych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela 30 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (jednostka miary: m²)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Starożreby	81,1	81,3	81,4	81,6	81,9	82,0	82,0
2	pow. plocki	92,1	92,6	93,0	93,3	93,6	94,0	94,3
3	woj. mazowieckie	71,7	71,9	72,0	72,2	72,3	72,4	72,6
4	Polska	73,4	73,6	73,8	74,0	74,2	74,4	74,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 12.10.2021).

Polepszenie warunków mieszkańców Gminy Starożreby w zakresie mieszkalnictwa stwierdza się na podstawie średniej liczby izb w 1 mieszkaniu w omawianym okresie. W poniższej tabeli zawarto wartości tego wskaźnika dla Gminy i były one wyższe niż w województwie mazowieckim oraz Polsce. Jedynie w powiecie plockim średnia liczba izb w 1 mieszkaniu wzrosła o prawie 1%, podczas gdy w Gminie Starożreby wzrost ten wyniósł 0,5%.

Tabela 31 Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu (jednostka miary: izba)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Starożreby	3,99	3,99	4,00	4,00	4,01	4,01	4,01
2	pow. plocki	4,29	4,30	4,31	4,31	4,32	4,32	4,33

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3	woj. mazowieckie	3,63	3,63	3,63	3,63	3,62	3,62	3,61
4	Polska	3,82	3,82	3,82	3,82	3,82	3,82	3,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 12.10.2021).

Kolejnym wyznacznikiem dowodzącym o zwiększaniu się standardu mieszkaniowego w Gminie są wskaźniki zaprezentowane w dwóch kolejnych tabelach, sporządzonych w oparciu o dane zgromadzone w GUS BDL. Pierwsza z tabel zawiera przeciętną liczbę osób przypadających na jedną izbę; wartość wskaźnika spadła w Gminie o 7,41% na przestrzeni lat 2014-2020. Wartości tego spadku dla Gminy Staroźreby była wyższa w porównaniu do powiatu płockiego (-6,58%), województwa mazowieckiego (-7,35) oraz kraju (-6,94). Taka sytuacja jest korzystna dla mieszkańców Gminy.

Tabela 32 Przeciętna liczba osób na 1 izbę (jednostka miary: osoba)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Staroźreby	0,81	0,80	0,80	0,79	0,77	0,76	0,75
2	pow. płocki	0,76	0,75	0,74	0,73	0,72	0,72	0,71
3	woj. mazowieckie	0,68	0,67	0,66	0,66	0,65	0,64	0,63
4	Polska	0,72	0,71	0,70	0,70	0,69	0,68	0,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 12.10.2021).

Z poniższej tabeli wynika, że na jednego mieszkańca Gminy Staroźreby w latach 2014-2020 z każdym kolejnym rokiem przypadała znacznie większa powierzchnia użytkowa mieszkania. Średnia wartość tego wskaźnika w Gminie Staroźreby wrosła o 8,80%, co przewyższa poziom odnotowany w powiecie płockim (9,22%), województwie mazowieckim (9,97%) oraz w Polsce (9,36%). Takie zjawisko przekłada się pozytywnie na jakość życia mieszkańców.

Tabela 33 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (jednostka miary: m²)

Lp.	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Gmina Staroźreby	25,0	25,4	25,6	25,9	26,5	26,9	27,2
2	pow. płocki	28,2	28,7	29,1	29,6	30,0	30,4	30,8
3	woj. mazowieckie	29,1	29,5	29,9	30,3	30,8	31,3	32,0
4	Polska	26,7	27,0	27,4	27,8	28,2	28,7	29,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 12.10.2021).

Według danych z GUS BDL liczba lokali socjalnych od 2014 r. do 2019 r. w Gminie Staroźreby była identyczna. Do dyspozycji było 6 komunalnych mieszkań. Taka niska liczba wynika z wysokich kosztów utrzymania tych lokali.

Wskazane powyżej dane odnoszące się do zasobów mieszkaniowych świadczą o dobrej sytuacji mieszkaniowej w Gminie Staroźreby. Dowodzi o tym nie tylko wzrost liczby budynków mieszkalnych oraz mieszkań, ale także wartości wskaźników liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców; liczby osób na 1 izbę; przeciętnej powierzchni mieszkania na jednego mieszkańca. Dane udostępnione przez GUS BDL, które służą za podstawę analizy, w przypadku powiatu, województwa oraz kraju dotyczą wszystkich ich mieszkańców, a mianowicie zamieszkujących zarówno obszary wiejskie jak i miejskie danej jednostki. W wyniku tego wartości tego wskaźnika mogły zostać zawyżone przez dane pochodzące z miast, ponieważ miejski standard życia jest zazwyczaj wyższy niż wiejski. Zważywszy na wskazaną uwagę tym bardziej należy uznać, że sytuacja mieszkaniowa w Gminie Staroźreby była korzystna dla mieszkańców we wskazanym okresie. Należy brać pod uwagę fakt, iż zwykle na wsi bardziej powszechny jest tradycyjny model rodziny wielopokoleniowej, w konsekwencji czego jedno mieszkanie użytkowane jest przez większą liczbę osób niż ma to miejsce w mieście.

4.4. Zaopatrzenie w infrastrukturę techniczną

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez GUS w 2020 r. długość eksploatowanej sieci wodociągowej w Gminie Staroźreby wynosiła 192,1 km. Procentowy udział mieszkańców Gminy korzystających z instalacji wodociągowej kształtował się w latach 2015-2019 (brak danych dla 2014 roku) na poziomie znacznie wyższym niż średnie powiatowe, wojewódzkie

i krajowe. Sytuacja w zakresie dostępu do sieci wodociągowej w Gminie Staroźreby ukazana jest w poniższej tabeli.

Tabela 34 Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury wodociągowej w % ogółu budynków mieszkalnych (jednostka miary: %)

Jednostka		2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Staroźreby	na wsi	96,7	96,8	96,8	96,8	96,8
pow. plocki	na wsi	88,9	89,4	88,7	89,4	90,2
	w miastach	89,0	89,3	90,2	90,2	90,5
	ogółem	89,0	89,4	88,8	89,4	90,2
woj. mazowieckie	na wsi	81,4	82,2	82,3	82,8	84,1
	w miastach	78,4	79,3	80,1	80,6	79,9
	ogółem	80,3	81,1	81,4	82,0	82,5
Polska	na wsi	82,1	82,3	82,2	82,9	83,4
	w miastach	87,4	87,1	87,2	87,4	87,2
	ogółem	84,1	84,1	84,1	84,6	84,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 13.10.2021).

Z wysokim odsetkiem gospodarstw domowych koresponduje wysoki odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w Gminie Staroźreby, który, jak pokazuje poniższa tabela, w 2019 roku wynosił 96,5%. Ponownie jest to wartość przekraczająca poziom powiatowy, wojewódzki i krajowy, zarówno ogółem, jak i na obszarach wiejskich i miejskich.

Tabela 35 Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności (jednostka miary: %)

Jednostka	Kategoria	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Wzrost %
Gmina Starożreby	na wsi	96,3	96,3	96,3	96,4	96,4	96,5	0,21
pow. płocki	na wsi	88,2	88,4	88,7	88,9	89,4	89,7	1,70
	w miastach	89,6	89,7	89,8	89,8	89,8	89,8	0,22
	ogółem	88,3	88,6	88,8	88,9	89,4	89,7	1,59
woj. mazowieckie	na wsi	82,4	83,1	83,4	83,7	84,1	84,4	2,43
	w miastach	93,1	93,3	93,4	93,9	93,8	93,9	0,86
	ogółem	89,3	89,6	89,9	90,3	90,3	90,5	1,34
Polska	na wsi	84,3	84,7	84,9	85,1	85,3	85,5	1,42
	w miastach	96,4	96,5	96,5	96,6	96,6	96,6	0,21
	ogółem	91,6	91,8	91,9	92,0	92,1	92,2	0,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 14.10.2021).

Kwestię skanalizowania Gminy Staroźreby przedstawia poniższa tabela. W latach 2015-2019 (brak danych dla 2014 roku) 31,2% ogółu budynków w Gminie podłączonych było do infrastruktury kanalizacyjnej, co stanowi odsetek niższy niż na obszarach wiejskich w Polsce. Wartość ta była jednak większa niż w przypadku powiatu i województwa. Wzrost tego odsetka w wymienionych latach osiągnęła dla Gminy Staroźreby wartość niższą niż dla województwa i kraju, ale wyższą od powiatu.

Tabela 36 Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury kanalizacyjnej w % ogółu budynków mieszkalnych (jednostka miary: %)

Jednostka		2015	2016	2017	2018	2019	Wzrost/ Spadek%
Gmina Staroźreby	na wsi	29,5	29,8	30,5	30,8	31,2	5,76
pow. płocki	na wsi	25,8	26,2	26,3	25,3	26,7	3,49
	w miastach	77,4	77,6	71,3	71,2	71,3	-7,88
	ogółem	29,8	30,1	29,8	28,8	30,0	0,67
woj. mazowieckie	na wsi	24,5	25,8	26,4	27,2	28,2	15,10
	w miastach	64,0	66,6	67,5	68,4	68,6	7,19
	ogółem	39,4	41,2	41,9	42,8	43,5	10,41
Polska	na wsi	33,9	35,0	35,4	36,2	37,2	9,73
	w miastach	72,7	73,5	73,2	74,6	74,9	3,03
	ogółem	48,4	49,4	49,5	50,6	51,3	5,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 14.10.2021).

Niski odsetek skanalizowanych budynków w ogóle budynków mieszkalnych w Gminie znajduje odzwierciedlenie w odsetku jej mieszkańców korzystających z omawianej sieci. Według danych udostępnionych przez GUS i zebranych w poniższej tabeli w latach 2014-2020 poziom udziału korzystających z kanalizacji kształtował się na poziomie 8,68%. Wartości te nie przekraczały średnich dla obszarów wiejskich dla województwa i kraju, a jedynie dla powiatu. Warto zauważyć, iż wzrost tego odsetka był niższy w porównaniu z pozostałymi rozpatrywanymi jednostkami.

Tabela 37 Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności (jednostka miary:%)

Jednostka		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Wzrost %
Gmina Starożreby	na wsi	28,8	30,5	29,5	30,2	30,7	31,2	31,3	8,68
pow. płocki	na wsi	25,7	26,6	27,2	27,7	28,1	29,4	30,2	17,51
	w miastach	74,7	75,7	75,7	75,7	75,9	75,9	75,9	1,61
	ogółem	30,1	31,0	31,5	31,9	32,2	33,4	34,1	13,29
woj. mazowieckie	na wsi	26,5	28,0	29,2	30,0	30,8	31,6	32,5	22,64
	w miastach	89,1	89,4	89,7	90,5	90,7	90,9	91,0	2,13
	ogółem	66,7	67,5	68,1	68,9	69,4	69,8	70,2	5,25
Polska	na wsi	37,3	39,2	40,3	40,8	41,3	42,2	43,1	15,55
	w miastach	89,3	89,8	90,0	90,2	90,3	90,5	90,6	1,46
	ogółem	68,7	69,7	70,2	70,5	70,8	71,2	71,5	4,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 14.10.2021).

W ramach systemu kanalizacji sanitarnej w Gminie Staroźreby funkcjonuje 570 przyłączy. W 2020 r. przybyły kolejne 4. Dzięki temu ok. 35% mieszkańców gminy ma możliwość korzystania z kanalizacji sanitarnej. Do sieci podłączone są dwie największe miejscowości (Staroźreby oraz Nowa Góra) oraz pojedyncze gospodarstwa wsi Worowice-Wyroby, Zdziar Wielki i Grabina. Długość sieci kanalizacyjnej stanowiła ok. 31 km. Nieczystości przesyłane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, wyposażonej w komorę osadu czynnego. Obiekt ten znajduje się w m. Staroźreby i funkcjonuje od 2000 r. (w 2014 r. został zmodernizowany). W 2020 r. zostało oczyszczonych ponad 90 tys. m³ ścieków. Na terenie Gminy funkcjonowało 58 indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

Poziom dostępu do sieci gazowej na terenie Gminy Staroźreby ocenić należy jako bardzo niski, co uwidacznia się na tle średnich z lat 2014-2020 dla województwa i kraju, jedynie w przypadku powiatu średni poziom zgazyfikowania w 2020 r. był niższy niż w Gminie. Na przestrzeni wskazanych lat odnotowano najwyższy wzrost dostępności do sieci gazowej w porównaniu do pozostałych jednostek samorządu terytorialnego. Pomimo tego wzrostu nadal zbyt mało mieszkańców korzysta z instalacji gazowej.

Tabela 38 Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności (jednostka miary:%)

Jednostka		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Wzrost/ spadek %
Gmina Staroźreby	na wsi	6,8	7,6	7,8	8,9	9,6	10,4	11,0	61,76
pow. plocki	na wsi	6,4	6,6	7,1	7,4	8,1	9,2	10,3	60,94
	w miastach	3,4	3,7	4,1	5,4	6,0	6,6	8,5	150,00
	ogółem	6,1	6,4	6,9	7,2	7,9	9,0	10,2	67,21
woj. mazowieckie	na wsi	19,4	19,7	20,1	20,4	21,4	23,1	25,5	31,44
	w miastach	72,6	72,3	71,7	71,1	70,3	70,2	71,3	-1,79
	ogółem	53,6	53,5	53,3	53,0	52,9	53,4	55,0	2,61
Polska	na wsi	22,4	22,6	23,0	23,3	24,0	25,2	27,4	22,32
	w miastach	71,7	71,6	71,4	71,2	71,2	71,4	72,2	0,70
	ogółem	52,2	52,1	52,1	52,1	52,3	52,9	54,2	3,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL (dostęp: 15.10.2021).

Powyższa analiza wskazuje przede wszystkim na dysproporcje w dostępie do poszczególnych elementów infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Staroźreby. Co prawda wypada ona zdecydowanie lepiej pod względem sieci wodociągowej na tle powiatu plockiego, województwa mazowieckiego i kraju, jednak sieć kanalizacyjna i gazowa oraz telekomunikacyjna będą wymagały w nadchodzących latach poprawy. Inwestycje w infrastrukturę techniczną przyczynią się nie tylko do podniesienia standardu życia mieszkańców Gminy, ale także pośrednio wpłyną na zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy, a w dalszej perspektywie – rozwój gospodarczy i społeczny. Podjęcie działań w tym kierunku będzie wymagało w przyszłości pozyskania dodatkowych środków finansowych, ponieważ inwestycje w infrastrukturę techniczną przekraczają możliwości budżetowe gmin.

Gmina jest objęta programem "Internet dla Mazowsza". W wyniku udziału w programie zbudowano światłowodową sieć szkieletową. Prace są kontynuowane. Po uruchomieniu sieci, mieszkańcy z całego terenu Gminy uzyskają płatną możliwość dostępu do szybkiego Internetu. Gmina włączyła się także w działania zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu. Sprawy, które mogą mieszkańcy załatwić w sposób elektroniczny, to:

1. składanie wniosków związanych ze sprawami obywatelskimi, m.in.: wniosek o wydanie dowodu osobistego, wniosek o potwierdzenie zameldowania, itd.
2. składanie wniosków o świadczenia wychowawcze tzw. 500+.
3. komunikacja mieszkańców z ośrodkiem pomocy społecznej przy wykorzystaniu platformy Empati@.
4. zakładanie działalności gospodarczej i wszelkie zmiany w rejestrach CEIDG.

Mieszkańcy mogą także komunikować się z Urzędem Gminy przy wykorzystaniu maila lub wykorzystując portal ePUAP. Uruchomiono także płatności bezgotówkowe za czynności wymagające opłaty na rzecz Gminy.

Dostęp do sieci internetowej to obecnie jeden z ważniejszych czynników sprzyjających włączeniu społecznemu oraz wyrównaniu możliwości edukacyjnych i szans na rynku pracy. W przypadku przedsiębiorstw możliwość korzystania z Internetu pozwala na uzyskanie przewagi konkurencyjnej, daje szansę obniżenia kosztów, poszerzenia rynków zbytu i usprawnienia kontaktu z klientami, co w efekcie skutkuje rozwojem gospodarczym i utworzeniem nowych miejsc pracy. Dostęp do sieci internetowej stał się zatem standardem, który musi być brany pod uwagę w procesie pozyskiwania potencjalnych inwestorów. Jak bardzo istotne jest podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu oraz mających na celu zwiększenie kompetencji cyfrowych mieszkańców unaocznili stan epidemii spowodowany rozwojem wirusa COVID-19, podczas której na znaczeniu zyskały e-usługi, w tym zwłaszcza praca zdalna, e-edukacja czy e-zakupy.

Tabela 39 Analiza SWOT dotycząca sfery przestrzennej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• dogodna lokalizacja geograficzna i komunikacyjna z racji bliskiego położenia dużych aglomeracji miejskich, jak Warszawa, Płock, • atrakcyjne warunki przyrodnicze i krajobrazowe (obecność parków dworskich i pomników przyrody), • przeważającą część Gminy (87%) stanowią użytki rolne, • Program Ochrony Środowiska na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028, • Program Usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Staroźreby na lata 2017-2032, • Program gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Staroźreby, • Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w Gminie Staroźreby na lata 2015-2030,	• spalanie w piecach przydomowych niskiej jakości paliw oraz odpadów, • niska świadomość społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i klimatu, • słaby bilans opadów z parowaniem terenowym powoduje deficyt wody w glebie, • dominujące użytkowanie rolnicze, • znacznie niższy odsetek lasów zajmujących terytorium Gminy, • brak zakładów przemysłowych, • spadek wydatków przeznaczonych na drogi publiczne w ogóle wydatków na przestrzeni lat 2014-2020, • brak tras rowerowych, • najniższy wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę w latach 2014-2020 w porównaniu do powiatu, województwa i kraju,

• korzystne warunki do rozwoju energetyki odnawialnej, • od 1 stycznia 2020 r. Gmina Staroźreby prowadzi samodzielnie gospodarkę odpadami komunalnymi, • Porozumienie międzygminne pomiędzy Gminą Staroźreby a Gminą Radzanowo w zakresie lokalnego transportu zbiorowego, • wzrost liczby budynków mieszkalnych w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020, • wzrost liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców (wyższy niż w powiecie płońskim), • wyższa przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie w 2020 r. niż średnia tego wskaźnika w województwie mazowieckim i Polsce, • wyższa średnia liczba izb przypadających na 1 mieszkaniu niż w województwie czy kraju, • spadek liczby osób przypadających na 1 izbę w latach 2014-2020, • wyższy procentowy udział mieszkańców Gminy korzystających z instalacji wodociągowej niż ma to miejsce w powiecie płońskim, województwie mazowieckim i kraju, • wyższy odsetek budynków podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej w porównaniu do powiatu, województwa dla obszarów wiejskich.	• mała liczba lokali socjalnych, • niski wzrost skanalizowania budynków w ogóle budynków mieszkaniowych w Gminie w latach 2014-2020 w porównaniu do powiatu, województwa i kraju, • niski poziom dostępu do sieci gazowej na terenie Gminy Staroźreby w latach 2014-2020 w porównaniu do średniej w województwie mazowieckim i Polsce.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• wykorzystanie nowych proekologicznych technologii,	• wzrost emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa,

• rozwój energetyki rozproszonej, odnawialne źródła energii, • zwiększenie wykorzystania proekologicznych sposobów wytwarzania energii, w tym z biomasy, • naturalna retencja wód, • wzrost znaczenia rolnictwa ekologicznego.	• spalanie odpadów oraz paliw niskiej jakości w paleniskach przydomowych, • zmiany klimatu, susza, wzrost częstości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, • eutrofizacja wód powierzchniowych w wyniku pojawiających się zanieczyszczeń związanych z użytkowaniem rolniczym, • niski poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa, • ograniczony popyt na produkty rolne, niska opłacalność produkcji rolnej.
---	---

Źródło: opracowanie własne.

5. Analiza zdolności inwestycyjnej

W przypadku analizy zdolności inwestycyjnej Gminy Starożreby należy wziąć pod uwagę możliwości finansowania inwestycji poprzez przyrądek dochodów budżetowych oraz wolnych środków pozostających do dyspozycji Gminy. Wobec powyższego analizie poddano poziom generowanej nadwyżki operacyjnej narastająco, relacje nadwyżki operacyjnej do zadłużenia, wskaźnik samofinansowania oraz relację zadłużenia do realizowanych wydatków inwestycyjnych. Wskaźniki te świadczą o możliwości podejmowania działań inwestycyjnych przez jednostkę samorządu terytorialnego (zob. poniższa tabela).

Tabela 40 Relacja wydatków majątkowych do zadłużenia w Gminie Staroźreby na lata 2014-2020

Parametr	Wykonanie 2014	Wykonanie 2015	Wykonanie 2016	Wykonanie 2017	Wykonanie 2018	Wykonanie 2019	Wykonanie 2020
Wydatki majątkowe	5 382 984,95	4 991 297,27	1 664 648,46	1 284 004,04	10 167 915,39	289 092,46	2 563 954,70
Zadłużenie	17 338 414,23	19 581 941,10	19 478 479,40	19 168 520,84	22 755 402,74	18 959 335,59	23 763 498,33
Relacja wydatków majątkowych do zadłużenia (%)	31,05	25,49	8,55	6,70	44,68	1,52	10,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu o stanie Gminy za rok 2020, str.18 oraz raport o stanie Gminy Staroźreby za rok 2019, str. 19.

Na podstawie analizy danych ujętych w tabeli powyżej można stwierdzić, że udział wydatków majątkowych w zadłużeniu w Gminie Starożreby w latach 2014-2020 nie był na stabilnym poziomie. Od 2016 do 2017 odnotowuje się niepokojący spadek zaciągania instrumentów zwrotnych na inwestycje. Podobna sytuacja występuje w latach 2019 i 2020, kiedy wskaźnik ten jest 22 krotnie niższy w 2019 roku do roku 2018, zaś w 2020 różnica ta się nieco zmniejsza do poprzedniego roku. Może to sugerować, iż obowiązujący od 2016 roku nowy algorytm w ramach zadłużenia nie spowodował ograniczenia poziomu zadłużenia Gminy, a zdecydowanie negatywnie wpłynął na możliwości inwestowania w Gminie. Wzrost zadłużenia w Gminie, poza indywidualną zdolnością inwestycyjną, wymagał zaciągania nowych zobowiązań z przeznaczeniem na spłatę zobowiązań z poprzednich lat.

6. Analiza potencjału jakości życia i wyniki badania ankietowego

Jedną z istotnych metod badań społecznych do zebrania informacji od respondentów jest ankietyzacja. W Gminie Starożreby zrealizowano metodę ankiety internetowej online (metoda sondażowa pośrednia). Metoda ta pozwala na zachowanie anonimowości ankietowanych. Link do kwestionariusza został udostępniony na oficjalnej stronie internetowej Gminy oraz na Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) oraz na profilu Gminy w mediach społecznościowych.

Każdy z mieszkańców miał możliwość wypowiedzenia się na różne tematy związane ze strefą społeczną, gospodarczą i przestrzenną Gminy Starożreby. Dobór próby miał charakter nielosowy (celowy). Oprócz mieszkańców, zdanie mogli wyrazić przedstawiciele różnych sektorów, w tym gospodarczego, społecznego i publicznego. Wszelkie informacje pozyskane ze wspomnianego badania ankietowego pozwoliły na wskazanie kierunków działania, jeśli chodzi o rozwój Gminy.

Z badania ankietowego wynika, że ponad połowa ankietowanych wskazuje na to, że interesuje się bieżącymi wydarzeniami, które mają miejsce w Gminie. Większość badanych, bo aż 97,5%, jest zameldowana w Gminie Starożreby. Jak wskazują wyniki badań, respondenci w ciągu najbliższych siedmiu lat nie planują zmieniać miejsca zamieszkania. Najwyżej ocenianym przez respondentów, jeśli chodzi o poziom zadowolenia z różnych aspektów życia są warunki mieszkaniowe, tereny zielone i funkcjonowanie przedszkoli na terenie Gminy. Na niskim poziomie oceniono stan infrastruktury drogowej, jakość oferty kulturalnej, dbałość o środowisko, warunki do uprawiania sportu, jak i jakość podstawowej opieki zdrowotnej.

Mieszkańcy jako najpilniejsze działania wskazali: infrastrukturę drogową, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, infrastrukturę sportową oraz integrację społeczną.

Większość respondentów oceniało na średnim poziomie działania Gminy w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych, warunków rozwoju przedsiębiorczości, wzrostu dostępności mieszkań, działań skierowanych do seniorów, aktywizacji osób niepełnosprawnych, zapewniania atrakcyjnej oferty kulturalnej oraz wspierania organizacji pozarządowych.

Najczęściej wymienianymi wydarzeniami organizowanymi przez Gminę, w których brali udział ankietowani, było kino pod chmurką, występy kabaretowe czy festyny. Jako źródło informacji odnośnie spraw związanych z Gminą respondenci podkreślali internet.

W ramach prac nad poprawą jakości życia mieszkańców władze Gminy Starożreby biorą pod uwagę opinie mieszkańców. W tym celu przeprowadza się konsultacje społeczne. Niejednokrotnie mieszkańcy wskazywali spotkania z wójtem jako formę realizowanych konsultacji społecznych. Zdaniem respondentów najbardziej potrzebnym tematem rozmów odnośnie rozwoju Gminy była temat infrastruktury drogowej i zagospodarowania przestrzennego, poprawy jakości dróg, budowa żłobka oraz organizowanie różnego rodzaju zajęć w czasie wolnym.

W przypadku terminu jakość życia mamy do czynienia z wieloma definicjami i sposobami konceptualizacji. Jednakże definicje te nie są ze sobą sprzeczne ani nieprzystające do siebie. Skupiają się na różnych aspektach, wskazując odmienne sfery rzeczywistości, opierając się na innych fundamentach. Najistotniejszym punktem wyjścia są pytania: Jak oceniają swoją codzienność? Jak żyje się ludziom? Czy są zadowoleni ze swojej sytuacji? Przeprowadzenie ankiety wśród mieszkańców pozwoliło odpowiedzieć na wskazane powyżej pytania i nakreślić te obszary, które wymagają poprawy.

7. Analiza SWOT

Zamieszczona poniżej tabela zawiera wyniki analizy SWOT dla Gminy Staroźreby w oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy jej sytuacji społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej.

Tabela 41 Analiza SWOT Gminy Staroźreby

MOCNE STRONY
• wzrost liczebności populacji wiejskiej, • więcej osób melduje się ze wsi niż z miast, • zwiększający się udział osób w wieku produkcyjnym, • większość placówek oświatowych jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, • wzrost liczby dzieci i oddziałów przedszkolnych, • wzrost średniej z egzaminu ósmoklasisty z matematyki, • szeroki wachlarz form indywidualnej aktywności kulturalnej, • uruchomienie zintegrowanego systemu bibliotecznego MAK+, • funkcjonowanie różnorodnych form aktywności społecznych: kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich, chór czy orkiestra dęta, • realizacja zadań w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Staroźrebach na lata 2019-2023, • szeroki zakres pomocy społecznej, • spadek liczby gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, • więcej przychodni przypada na 10 000 mieszkańców w Staroźrebach niż w powiecie płońskim w latach 2014-2020, • mniejsza liczba mieszkańców przypada na aptekę ogólnodostępną w Staroźrebach niż jest to w powiecie czy Polsce, • prowadzenie działań profilaktyczno-zdrowotnych w jednostkach podległych, • wysoka frekwencja w wyborach wójta • promocja lokalnych biznesów w mediach społecznościowych, • wzrost udziału przemysłu i budownictwa,

- od 2019 r. na terenie Gminy funkcjonuje średnie przedsiębiorstwo zatrudniające od 50 do 249 osób,
- wzrost wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych wg klas wielkości przypadających na 10 tys. osób będących w wieku produkcyjnym,
- większa dynamika wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu płockiego, województwa mazowieckiego i kraju,
- najwyższy spadek liczby bezrobotnych osób do 25 roku życia,
- realizacja Programu Postępowania Naprawczego Gminy Staroźreby,
- dogodna lokalizacja geograficzna i komunikacyjna z racji bliskiego położenia dużych aglomeracji miejskich, jak Warszawa, Płock,
- atrakcyjne warunki przyrodnicze i krajobrazowe (obecność parków dworskich i pomników przyrody),
- przeważającą część Gminy (87%) stanowią użytki rolne,
- Program Ochrony Środowiska na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028,
- Program Usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Staroźreby na lata 2017-2032,
- Program gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Staroźreby,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w Gminie Staroźreby na lata 2015-2030,
- korzystne warunki do rozwoju energetyki odnawialnej,
- od 1 stycznia 2020 r. Gmina Staroźreby prowadzi samodzielnie gospodarkę odpadami komunalnymi,
- Porozumienie międzygminne pomiędzy Gminą Staroźreby a Gminą Radzanowo w zakresie lokalnego transportu zbiorowego,
- wzrost liczby budynków mieszkalnych w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020,
- wzrost liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców (wyższy niż w powiecie płockim),
- wyższa przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie w 2020 r. niż średnia tego wskaźnika w województwie mazowieckim i Polsce,
- wyższa średnia liczba izb przypadających na 1 mieszkaniu niż w województwie czy kraju,

- spadek liczby osób przypadających na 1 izbę w latach 2014-2020,
- wyższy procentowy udział mieszkańców Gminy korzystających z instalacji wodociągowej niż ma to miejsce w powiecie plockim, województwie mazowieckim i kraju,
- wyższy odsetek budynków podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej w porównaniu do powiatu, województwa dla obszarów wiejskich

SŁABE STRONY

- spadek liczby ludności przekracza wartości krajowe i dla powiatu,
- spadek gęstości zaludnienia,
- ujemne saldo migracji,
- liczba zgonów mieszkańców Gminy przewyższa liczbę urodzeń,
- wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej w populacji,
- tendencja zwyżkowa w przypadku wskaźnika obciążenia demograficznego,
- spadek całkowitej liczby uczniów szkół w latach 2014-2019,
- spadek współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych,
- brak podejmowania współpracy w 2020 r. ze stowarzyszeniami prozdrowotnymi,
- wzrost miejscowych zagrożeń na 1 000 ludności w latach 2019 i 2020 ,
- brak zniżek dla przedsiębiorców z uwagi na ograniczone możliwości finansowe Gminy,
- spadek udziału rolnictwa, leśnictwa i rybactwa na przestrzeni lat 2014-2020,
- mniejsza liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 000 ludności w porównaniu do powiatu plockiego, województwa mazowieckiego i kraju,
- najmniejszy spadek liczby bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia,
- spadek liczby pracujących kobiet wg innego podziału niż PKD,
- wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych w 2020 r,
- spalanie w piecach przydomowych niskiej jakości paliw oraz odpadów,
- niska świadomość społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i klimatu,
- słaby bilans opadów z parowaniem terenowym powoduje deficyt wody w glebie,
- dominujące użytkowanie rolnicze,
- znacznie niższy odsetek lasów zajmujących terytorium Gminy,
- brak zakładów przemysłowych,

- spadek wydatków przeznaczonych na drogi publiczne w ogóle wydatków na przestrzeni lat 2014-2020,
- brak tras rowerowych,
- najniższy wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę w latach 2014-2020 w porównaniu do powiatu, województwa i kraju,
- mała liczba lokali socjalnych,
- niski wzrost skanalizowania budynków w ogóle budynków mieszkaniowych w Gminie w latach 2014-2020 w porównaniu do powiatu, województwa i kraju,
- niski poziom dostępu do sieci gazowej na terenie Gminy Starożreby w latach 2014-2020 w porównaniu do średniej w województwie mazowieckim i Polsce.

SZANSE

- dzięki wprowadzeniu programu 500+, możliwy jest wzrost urodzeń dzieci,
- kreatywne spędzanie czasu wolnego,
- moda na zdrowy styl życia i aktywność sportową,
- możliwość pozyskania środków na prowadzenie szkoleń i zajęć doskonalących dzieci i młodzież,
- możliwość skorzystania ze środków zewnętrznych na rozpoczęcie i rozwój przedsiębiorczości,
- dostępność środków zewnętrznych na rozwój Gminy (m.in. fundusze Unii Europejskiej),
- stały spadek bezrobocia,
- możliwość zatrudnienia w pobliskich aglomeracjach miejskich,
- możliwość utworzenia na terenie gminy gospodarstw agroturystycznych,
- wykorzystanie nowych technologii,
- rozwój energetyki rozproszonej, odnawialne źródła energii,
- zwiększenie wykorzystania proekologicznych sposobów wytwarzania energii, w tym biomasa z rolnictwa,
- naturalna retencja wód,
- wzrost znaczenia rolnictwa ekologicznego.

ZAGROŻENIA

- niekorzystny trend demografii, malejący przyrost naturalny, starzejące się społeczeństwo,

- wzrost kosztów opieki zdrowotnej,
- przyciąganie młodych ludzi z gminy przez większe miasta ościenne,
- następstwa gospodarcze i społeczne powstałe w wyniku pandemii COVID-19,
- wzrost zapotrzebowania na świadczenia w ramach pomocy społecznej,
- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego, w tym cyfrowego,
- następstwa gospodarcze i społeczne powstałe w wyniku pandemii COVID-19,
- zmiany w ustawodawstwie powodujące utratę dochodów do budżetu gminy (np. zwolnienia z podatku),
- niewielka liczba firm skłonnych inwestować na terenach wiejskich,
- brak zainteresowania kreowaniem nowoczesnych inicjatyw gospodarczych,
- wzrost emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa,
- spalanie odpadów oraz paliw niskiej jakości w paleniskach domowych,
- zmiany klimatu, susza, wzrost częstości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych,
- eutrofizacja wód powierzchniowych w wyniku pojawiających się zanieczyszczeń związanych z użytkowaniem rolniczym,
- niski poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- ograniczony popyt na produkty rolne, niska opłacalność.

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując wyniki przygotowanej analizy SWOT, stwierdza się, że Gmina Starożreby musi zwrócić uwagę na poprawę infrastruktury drogowej, integrację społeczną, oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w Gminie, co było również wskazane w wynikach badania ankietowego do diagnozy. Dzięki obecności różnorodnych form aktywnego spędzania wolnego czasu oraz dostępnym walorom przyrodniczym Gmina będzie mogła wprowadzić działania promocyjne i zachęcić turystów do odwiedzin. Obecnie takie działania są ograniczone z racji wdrażanego Programu Postępowania Naprawczego. Należy jednak pamiętać, że działania promocyjne Gminy zwiększają jej atrakcyjność oraz stwarzają możliwości pozyskiwania dodatkowych środków na rozwój Gminy poprzez turystykę. Ważną sprawą jest zrównoważenie działań Gminy z działaniami na rzecz lokalnej społeczności we wszystkich trzech sferach omawianych w diagnozie.

Spis map

Mapa 1 Położenie Gminy Staroźreby na obszarze Polski	51
Mapa 2 Lokalizacja Gminy Staroźreby w powiecie płońskim	52
Mapa 3 Mapa sieci transportowej województwa mazowieckiego	62

Spis rysunków

Rysunek 1 Logotyp klubu piłkarskiego LKS Świt w Staroźrebach	24
Rysunek 2 Logotyp klubu sportowego GKS Góra	24
Rysunek 3 Położenie arkusza Gminy Staroźreby na tle jednostek fizycznogeograficznych	53

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności (jednostka: osoba)	6
Tabela 2 Gęstość zaludnienia (jednostka: osoba/km ²)	7
Tabela 3 Bezwzględne i względne współczynniki ruchu migracyjnego ludności w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020	7
Tabela 4 Migracje na pobyt stały według kierunku (miasto, wieś) w Gminie Staroźreby.....	8
Tabela 5 Bezwzględne i względne współczynniki ruchu naturalnego ludności w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020	9
Tabela 6 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	11
Tabela 7 Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020.....	12
Tabela 8 Liczba uczniów w Przedszkolu Niepublicznym „Kajtek” w roku 2018, 2019 i 2020	15
Tabela 9 Wychowanie przedszkolne w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020	15
Tabela 10 Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2014-2019 (jednostka miary:%).....	16
Tabela 11 Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe w Gminie Staroźreby w latach 2014-2019	17
Tabela 12 Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2014-2019 (jednostka miary: %)	18
Tabela 13 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych (jednostka miary: %)	19
Tabela 14 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności (jednostka miary: osoba).....	21
Tabela 15 Wypożyczenie księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach (jednostka miary: wolumin) ...	21
Tabela 16 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium dochodowego w Gminie Staroźreby (jednostka miary: gospodarstwo domowe)	27
Tabela 17 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności (jednostka miary: osoba).....	28
Tabela 18 Liczba przychodni na 10 000 ludności (jednostka miary: obiekt)	29
Tabela 19 Ludność przypadająca na aptekę ogólnodostępną (jednostka miary: osoba).....	30
Tabela 20 Analiza SWOT dotycząca sfery społecznej	39
Tabela 21 Podmioty gospodarcze wg grup rodzajów działalności PKD 2007.....	41
Tabela 22 Podmioty wg klas wielkości na 1 000 mieszkańców ogółem.....	43
Tabela 23 Podmioty według klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym (jednostka miary: jednostka).....	43
Tabela 24 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności.....	44
Tabela 25 Pracujący w Gminie według płci według innego podziału niż PKD ogółem(jednostka miary: osoba).....	48
Tabela 26 Analiza SWOT dotycząca sfery gospodarczej.....	49
Tabela 27 Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem (jednostka miary: %).....	63
Tabela 28 Budynki mieszkalne ogółem	65

Tabela 29 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	65
Tabela 30 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (jednostka miary: m ²)	66
Tabela 31 Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu (jednostka miary: izba).....	66
Tabela 32 Przeciętna liczba osób na 1 izbę (jednostka miary: osoba)	67
Tabela 33 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (jednostka miary: m ²)	68
Tabela 34 Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury wodociągowej w % ogółu budynków mieszkalnych (jednostka miary: %)	69
Tabela 35 Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności (jednostka miary: %)	70
Tabela 36 Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury kanalizacyjnej w % ogółu budynków mieszkalnych (jednostka miary: %)	71
Tabela 37 Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności (jednostka miary: %)	72
Tabela 38 Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności (jednostka miary: %)	74
Tabela 39 Analiza SWOT dotycząca sfery przestrzennej	76
Tabela 40 Relacja wydatków majątkowych do zadłużenia w Gminie Staroźreby na lata 2014-2020...	79
Tabela 42 Analiza SWOT Gminy Staroźreby	83

Spis wykresów

Wykres 1 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców (jednostka miary: osoba).....	9
Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności	10
Wykres 3 Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2020 r. (jednostka miary: osoba).....	13
Wykres 4 Frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r. (jednostka miary: %).....	34
Wykres 5 Frekwencja w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w 2018 r. (jednostka miary: %).....	35
Wykres 6 Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia w Gminie Staroźreby w 2020 r.....	37
Wykres 7 Miejscowe zagrożenia na 1000 ludności w latach 2019 i 2020 r.	38
Wykres 8 Bezrobotni zarejestrowani według płci w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020.....	46
Wykres 9 Bezrobotni zarejestrowani do 25 roku życia, do 30 roku życia, powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotni w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020	47
Wykres 10 Struktura użytków rolnych w Gminie	56

Spis schematów

Schemat 1 Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Staroźreby w 2020 r.	37
---	----

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Założyciele klubu SHURIKEN Bogdan Marcinkowski i Bogdan Pepłowski	23
Zdjęcie 2 Park dworski w Staroźrebach	55
Zdjęcie 3 Perkoz dwuczuby	57